

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Strategie Pekingu vůči národnostním menšinám

Beijing's Strategy towards Ethnic Minorities

Olomouc 2018 Ondřej Plaček

Vedoucí práce: Bc. Martin Lavička, M.A.

Prohlašuji, že jsem zadanou seminární práci zpracoval samostatně a uvedl veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne 17.5. 2018

Vlastnoruční podpis:

Anotace

Cílem této práce je získat komplexní náhled na současnou čínskou etnickou politiku a prostřednictvím analýzy legislativy a odborných studií určit směr, kterým se v současnosti tato politika ubírá, a pokusit se odhadnout i budoucí vývoj. Jako primární zdroje budou sloužit Ústava Čínské lidové republiky, Zákon o regionální autonomii a další zákony ošetřující problematiku etnických menšin. Tento výzkum si bude klást také otázku, jestli čínská vláda usiluje o kulturní asimilaci etnických menšin a jejich integraci.

Klíčová slova: Čína, strategie, asimilace, etnicita, menšiny, sinizace, hanizace, etnická politika, autonomie

Počet stran: 69

Počet znaků: 123 236

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu své diplomové práce Bc. Martinovi Lavičkovi, M.A. za jeho pomoc, rady a trpělivost při vypracování této diplomové práce.

Obsah

1. Úvod	9
2. Metodologie	14
3. Teoretická část	15
3.1 ČLR jako mnohonárodnostní stát.....	15
3.2. Vývoj postavení Číny v regionu a ve světě	19
3.3. Počátky menšinové politiky v Číně.....	20
3.4. Vývoj národnostní klasifikace v Sovětském svazu	23
3.5. Projekt etnické klasifikace.....	26
3.6. Institucionální opora etnické politiky.....	29
3.6.1. Státní komise pro etnické záležitosti.....	29
3.6.2. Oddělení práce na jednotné frontě.....	30
4. Praktická část	33
4.1. Ústava ČLR jako základní pramen etnického práva	33
4.1.1. Kapitola I: Základní ustanovení	33
4.1.2. Kapitola II: Základní práva a povinnosti občanů.....	34
4.1.3. Kapitola III: Struktura státu	35
4.2. Zákon o regionální autonomii	38
4.2.1. Analýza Zákona o regionální autonomii	42
4.3. Menšinová politika ve vzdělávání	43
4.3.1. Problematika vzdělávání v Zákonu o regionální autonomii	44
4.3.2. Zákon o vzdělávání	45
4.3.3. Zákon o povinném vzdělání.....	46
4.3.4. Diskuze ke vzdělání	48
4.4. Menšinová politika z ekonomické perspektivy	51
4.4.1. Zákon o regionální autonomii z hlediska ekonomiky	51
4.4.2. Strategie rozvoje západu.....	53
4.4.3. Zákon o tabákovém monopolu	54
4.4.4. Zákon o nerostném bohatství	55
4.4.5. Zákon o obecních podnicích.....	56
4.4.6. Zákon o elektrické energii	57
4.5. Menšinová politika z ekologické perspektivy.....	57

4.6. Menšinová politika ze společenské perspektivy	58
4.7. Hodnocení výzkumu	61
5. Závěr	65

Seznam tabulek

Tabulka 1: Etnická skladba obyvatelstva ČLR.....	16
Tabulka 2: Etnická příslušnost nejvyšších představitelů AO	41
Tabulka 3: Seznam nejlepších národnostních univerzit v Číně	49

1. Úvod

Etnická politika Čínské lidové republiky byla jedním ze základních kamenů, na kterých byl nový stát vystavěn. Pro zachování územní celistvosti bylo nutné jasně odlišit nový stát od jeho předchůdců a získat si přízeň a věrnost etnických menšin, jejichž práva neměly být nadále marginalizovány. V dnešní době není čínská etnická otázka záležitostí pouze interní, ale vnímá a sleduje ji celý svět.

Vliv Čínské lidové republiky (dále jen Číny) v posledních letech výrazně roste a v současnosti každý její krok rezonuje po celém světě. Země čítající více než 1,3 miliardy obyvatel¹ a rozkládající se na území o rozloze 9,6 milionů kilometrů čtverečních² si chce vydobýt své postavení ve světě a vývoj v poslední dekádě poukazuje na to, že se jí tento úkol daří. Vysloví-li se však slovo Čína v různých částech světa, vybaví se lidem různé konotace. Západ se neochotně smiřuje s rostoucím postavením Číny, neboť její prudký rozvoj vyvrací zažitý předpoklad, že ekonomický rozvoj je podmíněn demokratizací politického systému. Úspěchy Číny na různých polích přilákaly pozornost celé řady rozvojových zemí, které jsou ochotny přijmout čínskou cestu, důsledkem toho se může stát, že Čína získá sílu upravit zažité mezinárodní konvence ke své libosti. Mnoho zemí světa vnímá Čínu jakožto hrozbu, buďto ekonomickou, politickou nebo vojenskou. Příčinou toho je samotná velikost Číny, ale také její politický systém a jeho netransparentnost, které v očích jiných zemí vzbuzují obavy. Čína si je tohoto svého obrazu v cizině vědoma a je jí jasné, že taková negativní image nepříznivě ovlivňuje vyhlídky dalšího rozvoje mezinárodních vztahů a obchodu a podporuje sjednocování okolních států za účelem omezení jejího vlivu. Čína se snaží ze všech sil zabránit situaci, kdy by byla ze všech stran obklopena blízkými spojenci svého hlavního rivala, Spojených států.³ Aby tomu zabránila, snažila se Čína navázat přátelské styky se zeměmi střední Asie, kde očekávala, že se po pádu Sovětského svazu pokusí Spojené státy americké vyplnit mocenské vakuum, což se k jejímu údivu však nestalo.

Popularitu si v Číně získal koncept mírového rozvoje, jehož podstatou je snaha zmírnit ve světě obavy z čínského růstu. Čínská kultura byla odjakživa velmi

¹ 国务院人口普查办公室、国家统计局人口和就业统计司. [online]. [Cit. 1.5.2018] Dostupné z: <http://www.stats.gov.cn/tjsj/pcsj/rkpc/6rp/indexch.htm>

² 中华人民共和国国家统计局. 国土面积与人口密度. [online]. [Cit. 1.5.2018] Dostupné z: http://www.stats.gov.cn/ztjc/ztsj/gjsj/2012/201307/t20130703_74186.html

³ LEONARD, Mark. *What does China think?*. New York, NY: PublicAffairs, c2008. ISBN 978-1-58648-484-2.

pronikavá a Číňané neměli potřebu ji vnucovat násilím, protože okolní země byly ochotny ji přijmout dobrovolně, příkladem budiž čínské znakové písmo, které se stále v jisté míře používá v Japonsku a Jižní Koreji, přestože pro jejich jazyky není zcela vhodné. Pojem „soft power“ se poprvé objevil v Americe a tvoří protiklad k tzv. „hard power“, v současné době jej významně využívá Čína kvůli jeho potenciálu pro dosažení nenásilné dominance. Zatímco „hard power“ popisuje schopnost země vnutit jiným svou vůli, „soft power“ je spíše o nenásilném přiměření jiných, aby udělali to, co si daná země přeje. Cestou „hard power“ se vydávají zejména Spojené státy, které ovlivňují země hrozbami sankcí a vojenských intervencí, Čína se chce vydat alternativní cestou, nechce působit jako hrozba, ale spíše jako vzor, který budou další země následovat.⁴ Za tímto účelem se od roku 2004 snaží popularizovat svou kulturu prostřednictvím budování Konfuciových institutů po celém světě, s plánem jich do roku 2020 otevřít tisíc.⁵

Aby se však Čína mohla pomoci své „soft power“ stát vedoucí silou ve světě, je nutné, aby si vyřešila své vnitřní problémy. Čína bývá často obviňována z porušování lidských práv, které se projevují v různých podobách. Objevují se případy nelegálního obchodu s lidskými orgány, dětské práce, zatýkání a uvěznění aktivistů, novinářů a právníků, omezování svobody náboženského vyznání, nadměrného užívání trestu smrti, mučení, omezování svobody internetu a médií, cenzura, neexistence vlastnických práv na půdu, diskriminace lidí s postižením a pro účely této práce zejména diskriminace národnostních menšin.⁶ Nejviditelnějšími případy porušování práv národnostních menšin jsou ty týkající se Tibetanů a Ujgurů. V České republice se zejména Tibet a jeho opoziční postavení vůči Číně těší velké popularitě, což je obzvláště v dnešní době, kdy se česká vláda usiluje navázat intenzivní spolupráci s Čínou, příčinou silných rozporů mezi vládnoucími elitami a lidem.

⁴ LEONARD, Mark. *What does China think?*. New York, NY: PublicAffairs, c2008. ISBN 978-1-58648-484-2. Str.96.

⁵ Confucius Institute/Classroom. *Hanban* [online]. 2014 [cit. 2017-01-13]. Dostupné z: http://english.hanban.org/node_7586.htm

⁶ World Report 2016: China | Human Rights Watch. *Human Rights Watch* [online]. 2016 [cit. 2017-01-13]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2016/country-chapters/china-and-tibet>

Od založení Čínské lidové republiky v roce 1949 bylo postupem času vymezeno 55 národnostních menšin, které tvoří 8,49% celkové populace Číny,⁷ avšak obývají zhruba 60% čínského území.⁸ Ve skutečnosti se na území Číny nachází podstatně více etnických menšin, pouze však oněm 55 se dostalo oficiálního uznání. Nedá se však ani říct, že by oficiálně uznané etnické skupiny představovaly ty nejpočetnější, mnohé z oficiálních etnických menšin jsou relativně málo početné, ale jejich uznání mělo spíše politický motiv. Mnohdy se například dostalo uznání příslušníkům menšin, které za občanské války a Dlouhého pochodu poskytly pomocnou ruku komunistické straně a zasloužily se tak o vznik Čínské lidové republiky.

Předmětem mého výzkumu je náhled do menšinové politiky ústřední čínské vlády a zkoumání, jak se tato politika uplatňuje a projevuje. Různé zákony upravující práva menšin, byly přijaty, aby chránily zájmy těchto etnických menšin, nebo jim dokonce poskytly preferenční zacházení. Čína se od svého vzniku sama definovala jako jednotný mnohonárodnostní stát a jako jeden z hlavních pilířů své politiky ustanovila regionální autonomii pro národnostní menšiny. Pro ustanovení autonomní oblasti je zapotřebí výrazné zastoupení příslušníků dané menšiny na daném území, nikoli však nutně většinové zastoupení, proto se například obyvatelstvo Tibetské autonomní oblasti skládá z 92,8% z Tibetanů, ale v autonomní oblasti Vnitřní Mongolsko tvoří Mongolové pouze 17,13% tamějšího obyvatelstva. Na tyto regiony se pak vztahuje pozměněná legislativa, která se týká všech tamějších obyvatel, i těch patřících k etnické většině. Příslušníci menšin byli vyjmuti i z v roce 2016 zrušené politiky jednoho dítěte, mají možnost navštěvovat své vlastní menšinově orientované vzdělávací instituce, na normálních vysokých školách existují kvóty pro počty studentů náležejících k menšinám, dostává se jim preferenčního zacházení při hledání práce, získání povýšení, financování a zdaňování podniků a při podporách do regionální infrastruktury. Takové opatření se jeví velmi pozitivně a mnohdy se jim skutečně daří překlenovat rozdíly mezi většinovým a menšinovým obyvatelstvem a snižovat nerovnost ve společnosti, mnohé však skrývají určitá úskalí, která se mohou v určitém časovém horizontu

⁷中华人民共和国国家统计局, 2011. 第六次全国人口普查主要数据发布. [online]. [Cit. 15.9.2017]. Dostupné

z: http://www.stats.gov.cn/ztc/zdtjgz/zgrkpc/dlcrkpc/dcrkpcyw/201104/t20110428_69407.htm

⁸中华人民共和国国家民族事务委员会. 中华民族概况 [online]. [Cit. 15.9.2017]. Dostupné

z: <http://www.seac.gov.cn/col/col110/index.html>

neblaze podepsat na životě menšin. Území obývaná menšinami jsou mnohdy výrazně zaostalá, na vině může být geografická situace dané oblasti (hornatost, podnebí) nebo i nedostatečná ochota místní vlády situaci řešit, což se však má změnit, protože vláda zde chce prostřednictvím ekonomického rozvoje upevnit své postavení, což je z jejího úhlu pohledu nutné především v tak bouřlivých regionech jako je Xinjiang a Tibet. Mimoto tyto regiony skrývají velké zásoby zatím nevyužitého nerostného bohatství, pro jehož exploataci je nejprve nutné vybudovat potřebnou infrastrukturu.

Nejznámějšími negativními projevy národnostně-menšinové politiky je sinizace a hanizace. Hanizace představuje proces osidlování původně nehanských oblastí Hany (většinová etnická skupina), k tomuto procesu docházelo dobrovolně, neboť legislativa autonomních prefektur a okresů se vztahuje na obyvatelstvo plošně, díky čemuž do těchto autonomních oblastí přicházeli příslušníci hanského etnika, když chtěli dostat výjimku z politiky jednoho dítěte. Tento proces však také probíhal plánovaně pod vedením ústřední vlády a jeho podstatou byla ekonomická motivace migrujících, kteří odcházeli na západ budovat průmysl a infrastrukturu, pro část lidí se jednalo pouze o dočasné přesídlení, ale mnozí se v těchto oblastech usídlili trvale, což vláda podporuje. Hanizací se vláda snaží ulevit nejvíce přelidněným oblastem. Sinizace je proces, který s ní jde ruku v ruce, jedná se o „počinšťování“ ve smyslu jazykovém a kulturním. Proces sinizace však v minulosti působil i mimo Čínu, vedl například k dříve zmiňovanému přijetí čínských znaků Japonskem a Koreou. Tyto procesy oslabují etnickou identitu v menšinových regionech a urychlují proces kulturní asimilace.

Mnohá etnika žijí velice chudým a primitivním způsobem života a jejich specifická kultura je jejich největší devizou. Mnozí turisté cestují do oblastí, kde žijí, aby viděli jejich architekturu, kulturu a způsob života. Turistický ruch se stává jejich hlavním zdrojem příjmů a přizpůsobují se mu, začínají žít v kulturních skanzenech, kde turisté platí vstupné, aby mohli třeba i dvakrát denně zhlédnout jejich unikátní rituály, které byly v současnosti zbaveny jakéhokoli obsahu.

Cílem této práce bude kritická analýza opatření přijatých ústřední čínskou vládou od roku 1978, kdy započala velká transformace Číny, do současnosti. Tato opatření musí upravovat postavení národnostních menšin nebo musí mít přímo či nepřímo

vliv na jejich život. Výsledkem této analýzy by měla být odpověď na otázku, jakého dlouhodobějšího a hlubšího cíle se snaží vláda svým přístupem k menšinám dosáhnout. Tato práce se nebude zabírat opatřeními přijatými lokálními vládami. Následující text se zaměří na dvě základní výzkumné otázky. Urychlují kroky vlády asimilaci národnostních menšin? A existují mezi různými opatřeními v politice vůči menšinám nějaké rozpory?

2. Metodologie

Je nezbytné identifikovat co největší množství vhodných zdrojů, aby bylo možné provést všestrannou analýzu. Základním primárním zdrojem bude aktuální ústava z roku 1982 jakožto základní zákon ČLR upravující práva příslušníků národnostních menšin. Mezi další primární zdroje budou patřit jiné zákony a legislativní úpravy vytvořené ústřední vládou v Pekingu vztahující se k národnostním menšinám. Další částí rešerše bude shromáždění řady vědeckých prací, které se zabývají otázkou postavení menšin. Těch vzniklo již poměrně velké množství, ale většinou byly zaměřeny na jeden konkrétní aspekt menšinové politiky (vzdělání, nerovnost) nebo na konkrétní menšinu.

Následovat bude důkladná analýza získaných zdrojů s ohledem na nalezení vzájemných souvislostí mezi nimi a klasifikace jednotlivých opatření podle oboru jejich působnosti, v práci se objeví členění na obory ekonomie, vzdělávání apod. Je pravděpodobné, že některé opatření se projeví ve více kategoriích, proto shledávám tento druh členění za nejpřehlednější, neboť v něm bude možné dodržet určitou hierarchii mezi zkoumanými zákony a tematické zaměření. Jednotlivé kategorie budou sledovat historický vývoj, který se v Číně odehrál, a bude provedena kritická analýza, jejímž výstupem bude vyhodnocení dopadů těchto opatření. U každého opatření bude na základě dostupných informací, statistik a již provedených výzkumů zkoumáno, jak se jeho implementace projevila v praxi a jaké byla jeho pozitiva a negativa. Takové hodnocení nebude pravděpodobně proveditelné u všech zkoumaných opatření, zejména vzhledem k časovému nesouladu mezi příčinou a důsledkem, čímž se důsledky nejnovějších zákonných opatření stávají těžko odhadnutelnými. V takových případech se mé závěry budou opírat o odhady odborníků, případně uvedu více rozdílných alternativ. Součástí práce bude i hodnocení a komentování již sepsaných studií na obdobná témata.

V průběhu tohoto procesu se budu snažit zjistit, jakým konceptem se řídí pekingská vláda při stanovování vlastní menšinové politiky. Otázkou je, do jaké míry se jedná o realistické cíle a do jaké o nástroje propagandy.

3. Teoretická část

3.1. ČLR jako mnohonárodnostní stát

Již bylo řečeno, že se Čínská lidová republika populačně skládá z příslušníků celé řady etnik. Čína má v současnosti obyvatelstvo převyšující celkovým počtem 1,371 miliardy obyvatel⁹, z toho největší procento zabírají příslušníci hanského etnika, kteří tvoří 91.6% z tohoto počtu. Nejpočetnější menšinou jsou potom Zhuangové, kterých žije v Číně téměř 17 milionů a to převážně v jihozápadní čínské provincii Guangxi, která je také jejich autonomní provincií. Autonomních oblastí je v Číně celkem pět, tibetská, mongolská, zhuangská, ujgurská a huiská, ale existuje zde ještě větší množství autonomních prefektur (30) a menších autonomních okresů (121)¹⁰. Nejedná se však o politickou či administrativní autonomii, nýbrž o autonomii převážně kulturní. Ve finále je tedy o mnohých aspektech života v těchto oblastech rozhodováno příslušníky hanského etnika.

Z etnického hlediska můžeme Čínu rozdělit na čtyři oblasti, západ, jih, severovýchod a střed. Západ, ačkoli je nejrozsáhlejší, je nejméně osídlený a žije zde pouze 10% populace, mezi hlavní zdejší etnika patří Tibeťané, Ujguři, Kazaši, Kyrgyzové, Tádžikové a Tataři. Oblast jihu je domovem pro více jak polovinu příslušníků etnických menšin v Číně, hlavní menšinou jsou zde Zhuangové, kteří jsou druhým největším národem na světě bez vlastního státu. Na severovýchodě se setkáváme zejména s příslušníky mandžuského etnika, Mongoly a Korejci. Střed Číny je obýván převážně Hany, ale vyskytují se zde také například Huiové a Sheové a další etnika, kterým se však nedostalo oficiálního uznání.

Podle nejnovějších údajů pocházejících z šestého celonárodního sčítání lidu, které proběhlo v roce 2010, je etnická skladba populace následující:

⁹ Population, total. *The World Bank* [online]. 2016 [cit. 10.2.2017]. Dostupné z: http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?end=2015&locations=CN&start=2015&view=bar&year_high_desc=false

¹⁰ 我国民族自治地方. *中华人民共和国中央人民政府* [online]. [cit. 2.4.2018] Dostupné z: http://www.gov.cn/test/2006-04/04/content_244716.htm

Tabulka 1: Etnická skladba obyvatelstva ČLR

Národnost	Počet obyvatel	Poměr k celk. obyv.	% z celkové menšinové populace	Národnost	Počet obyvatel	Poměr k celk. obyv.	% z celkové menšinové populace
Celkem	1 332 810 869	100,00%	-	Mulao	216257	0,02%	0,19%
Han	1 220 844 520	91,60%	-	Xibo	190481	0,01%	0,17%
Zhuang	16 926 381	1,27%	15,12%	Kyrgyzové	186708	0,01%	0,17%
Hui	10 586 087	0,79%	9,46%	Jingpo	147828	0,01%	0,13%
Mandžu	10 387 958	0,78%	9,28%	Daurové	131992	0,01%	0,12%
Ujguři	10 069 346	0,76%	8,99%	Salarové	130607	0,01%	0,12%
Miao	9 426 007	0,71%	8,42%	Blangové/Bulang	119639	0,01%	0,11%
Yi	8 714 393	0,65%	7,78%	Maonan	101192	0,01%	0,09%
Tujia	8 353 912	0,63%	7,46%	Tádžikové	51069	0,00%	0,05%
Tibet'ané	6 282 187	0,47%	5,61%	Pumi	42861	0,00%	0,04%
Mongolové	5 981 840	0,45%	5,34%	Achang	39555	0,00%	0,04%
Dong	2 879 974	0,22%	2,57%	Nu	37523	0,00%	0,03%
Puejové	2 870 034	0,22%	2,56%	Evenkové	30875	0,00%	0,03%
Yao	2 796 003	0,21%	2,50%	Jing	28199	0,00%	0,03%
Bai	1 933 510	0,15%	1,73%	Jinuo	23143	0,00%	0,02%
Korejci	1 830 929	0,14%	1,64%	Palaungové	20556	0,00%	0,02%
Hani	1 660 932	0,12%	1,48%	Bao'an	20074	0,00%	0,02%
Li	1 463 064	0,11%	1,31%	Rusové	15393	0,00%	0,01%
Kazaši	1 462 588	0,11%	1,31%	Yugu	14378	0,00%	0,01%
Dai	1 261 311	0,09%	1,13%	Uzbeci	10569	0,00%	0,01%
She	708 651	0,05%	0,63%	Mönповé	10561	0,00%	0,01%
Lisu	702 839	0,05%	0,63%	Oročové	8659	0,00%	0,01%
Dongxiang	621 500	0,05%	0,56%	Dulong	693	0,00%	0,00%
Gelao	550 746	0,04%	0,49%	Nanajci/ Hedžové	5354	0,00%	0,00%
Lahu	485 966	0,04%	0,43%	Domorodí Tchajwanci	4009	0,00%	0,00%
Wa	429 709	0,03%	0,38%	Lhopové	3682	0,00%	0,00%
Shui	411 847	0,03%	0,37%	Tataři	3556	0,00%	0,00%
Naxi	326 295	0,02%	0,29%	Neurčená národnost	640101	0,05%	0,57%
Qiang	309 576	0,02%	0,28%	Zahraniční původ	1448	0,00%	0,00%
Tu/Monguoři	289 565	0,02%	0,26%				

Jedním z hlavních cílů politiky ČLR od jejího založení je vybudování jednotné socialistické společnosti, čemuž však dle oficiálních vyjádření stojí v cestě dvě překážky. Jedním je tzv. hanský šovinismus (dà hàn zú zhūyì 大汉族主义), kdy se příslušníci hanského etnika považují za nadřazené příslušníkům jiných etnik, druhým je potom problém na straně národnostních menšin kde se zejména v příhraničních oblastech často vyskytuje separatismus a lokální nacionalismus. Pokud by se mělo posoudit, kterému z těchto dvou problémů se ústřední vláda věnuje usilovněji, bylo by zřejmé, že se jedná o problém separatismu, který je mnohdy doprovázen i násilnými útoky a střety, které čínská vláda označuje za terorismus. Řešení problému hanského šovinismu se omezuje na stanovování kvót pro přijetí příslušníků menšin do různých institucí. V současné Číně existuje velké tření mezi různými společenskými vrstvami a problém nerovnosti představuje velkou výzvu, které bude muset vláda čelit. Nůžky sociální nerovnosti se rozevírají, lid je nespokojen a hrozí nepokoje, kdyby současně vy eskalovalo více krizí obdobného charakteru, mohlo by to mít pro současný čínský systém fatální důsledky.

Čína se vyznačuje celou řadou kulturních specifíků, které se v průběhu jejích dějin staly její nedílnou součástí. To vše měla změnit Velká kulturní revoluce, která odstartovala v roce 1966. Jejím cílem bylo vykořenit starý řád, tradiční kulturu a zaběhnuté návyky, aby na troskách starého systému mohl vzniknout systém nový. A ačkoli bylo během tohoto období zničeno nepřeberné množství cenných kulturních památek, nepovedlo se tomuto hnutí zcela vykořenit kulturní hodnoty, které si Číňané po generace internalizovali. Současná čínská vláda se nyní snaží podpořit obnovu těchto hodnot, neboť se s jejich pomocí dařilo zachovat harmonii ve společnosti, zajistit její plynulé fungování, stanovit její pevný řád a upevnit autoritu panovníka. Profesor Geert Hofstede, který se věnuje otázce kulturních rozdílů mezi národy, Čínu hodnotí jako zemi, kde je přirozeně velká vzdálenost moci (moc leží v rukou malé skupiny lidí), vyšší míra nerovnosti a kolektivistické smýšlení¹¹, což je ideální základ, na kterém se dá budovat autoritativní systém vlády.

¹¹ HOFSTEDE, Geert. What about China?. *The Hofstede Centre* [online]. [cit. 15.2.2017]. Dostupné z: <http://geert-hofstede.com/china.html>

Existují však prvky tradiční čínské kultury a tradičního čínského smýšlení, které mohou pro pozici Komunistické strany Číny představovat hrozbu.

Je celá řada možných dělení dějin Číny, při kterých se zohledňují různé kvalitativní změny v čínské společnosti, například dějiny Evropy se z evropského úhlu pohledu nejčastěji dělí na větší etapy, jako jsou pravěk, starověk, středověk, novověk a na moderní soudobou společnost. Tohle členění je do značné míry nepřesné, neboť společnost nepřešla z jedné etapy do druhé během jediného dne či roku, ale jednalo se o dlouhodobý přechod, který zapříčinily kvalitativní změny v lidské společnosti. Čína pro změnu zakládá periodizaci svých dějin na obměně jednotlivých vládnoucích dynastií, čímž jsou jednotlivé dějinné mezníky konkrétněji vytyčeny. Ačkoli tedy pád císařství a nástup komunistické strany znamenaly zásadní změnu ve společenských pořádcích, z hlediska vnímání čínských dějin se jedná pouze o novou historickou etapu, charakterizovanou nástupem nové vládnoucí dynastie.

Pád dynastie je většinou asociován s tzv. ztrátou mandátu Nebes, který opravňoval dynastii vládnout Číně. Vede-li politika vládnoucí dynastie k úpadku země, nebo ztrácí-li dynastie na síle, je to považováno za signál, že ztratila mandát k vládnutí, který ji byl udělen nebesy¹², a je na čase, aby byla nahrazena novou vládnoucí dynastií. Tento historický koncept hraje stále určitým způsobem zakořeněn ve smýšlení Číňanů a je důvodem, proč musí být současná čínská vláda obzvláště opatrná při vytváření a implementaci své menšinové politiky, různé nepokoje a separatistická hnutí vznikající zejména v pohraničních provinciích obývanými převážně etnickými menšinami jsou rázně potlačeny, aby nemohl být v očích lidu zpochybněn mandát Nebes Komunistické strany Číny.

¹² FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998. Dějiny států. ISBN 80-7106-249-9., str. 56

3.2. Vývoj postavení Číny v regionu a ve světě

Současná Čína je mnohdy vnímána jako velice odlišná země s velkým množstvím specifíků. Tento pohled na Čínu je často vítán i samotnou čínskou vládou, která takovou charakteristiku sebe sama využívá ve své rétorice, zejména jedná-li se o způsob, jak se bránit kritice své politiky, ale i interní situace, ze strany západních států, kdy se může odvolat na specifickou čínskou poměry, které západ nemůže ze své podstaty chápat, neboť se jedná o složitý systém vnitropolitických vztahů, který je kombinací moderních západních přístupů a tradiční čínské kultury a filozofie. Tento argument je aplikován na značnou část vznesených kritik, i když je jeho oprávněnost v mnohých případech přinejmenším diskutabilní.

V posledním desetiletí se Čína snaží jevit jako země otevřená a usilující o transparentnost, ale co se například politické situace týče, zahraniční pozorovatelé musí z velké části odvozovat závěry z náznaků a symboliky, je pro ně velmi obtížné či dokonce nemožné nahlédnout za plentu politického dění. Když bylo v říjnu 2017 představeno nové složení politbyra Ústředního výboru KS Číny, dokázala většina pozorovatelů odhadnout, že dojde k zrušení omezení pro maximální dobu setrvání ve funkci hlavy státu, k čemuž poté oficiálně došlo v březnu 2018. Dalo se tak soudit podle skutečnosti, že Xi Jinping sám svého nástupce nejmenoval a mezi členy nového politbyra nebyl nikdo, kdo by byl schopen tuto funkci převzít.¹³ Je pravdou, že je Čína zemí s bohatou a dlouhou historií, jejíž rozvinutý filozofický systém na ní do dnes zanechal svůj otisk, chceme-li hodnotit její současnou situaci, může nám pomoci hledání paralel v její historii.

V dávných dobách se Čína považovala za centrum celého civilizovaného světa a její čínský název *zhongguo* 中国 bývá také překládán jako „Říše středu“. V té době státy v Asii neoddělovaly konkrétně vymezené hranice, okolní země s Čínou spojovaly tributární vztahy, čímž také okolní země vyjadřovaly souhlas s nadřazeností čínské kultury. Tributární systém byl základním pilířem mezinárodní politiky v oblasti Asie po tisíce let a přestože musely okolní státy odvádět čínskému dvoru tribut, jednalo se pouze o symbolické gesto, neboť za odvedené tributy

¹³ PHILLIPS, Tom. Xi Jinping signals intent to remain in power by revealing politburo with no successor. *The Guardian* [online]. 25.10.2017. [cit. 3.5.2017] Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/25/xi-jinping-signals-intent-power-successor-politburo-china>

dostávaly od dvora dary, které vysoce přesahovaly hodnotu samotného tributu. Čínská kultura byla natolik silná a dominantní, že ji přejímaly nejen okolní státy, ale v dobách, kdy Čínu ovládaly nehanské dynastie, měly tyto vládnoucí rody tendenci převzít čínskou kulturu až do takové míry, že jejich vlastní kultura téměř zanikla. Vzhledem k tomu, že pro Číňany byla jejich kultura nejcennějším aktivem a okolní státy svým přístupem tuto domněnku ještě posilovaly, považovali všechny okolní země a národy za barbarské.¹⁴

V minulosti otrásly Čínou mnohé šoky, které vyplývaly z rozpadu idejí o jejím nezpochybnitelném postavení na vrcholu všech mezinárodních vztahů. Za příklad mohou sloužit opiové války, kde Čína utrpěla těžkou porážku z rukou západních mocností a musela se vypořádat se skutečností, že je v porovnání se západními státy notně zaostalá. Nejtěžší ránu ale Číně zasadila drtivá porážka v první čínsko-japonské válce. Japonsko zde využilo celkového oslabení Číny a díky modernizacím, které podniklo, bylo schopné zvítězit ve válce o vliv nad Korejským poloostrovem. Je pochopitelné, že pro Čínu byla tato porážka z rukou bývalého vazala těžkou ranou. Byla poražena barbarským státem, který jí ještě v nedávné době utvrzoval ve své podřízenosti. Čína se v poslední době vrací opět na vrchol a opětovně nabývá svého statusu světové velmoci, k čemuž jí opět dopomáhá šíření její kultury.

3.3. Počátky menšinové politiky v Číně

Národnostní politiku Čínské lidové republiky silně ovlivnily myšlenky doktora Sunjatsena, který při formulování svých názorů a tezí vycházel z tradičních myšlenek konfucianismu. Pro konfuciánskou společnost bylo významným pravidlem, že členem čínské společnosti může být kdokoli, kdo přijme její kulturu. Etnický původ zde nehrál roli, konfucianismus usiluje o harmonii mezi většinou a menšinou a hlásá nutnost kulturní asimilace, jednotlivé etnické skupiny by se měly přetvořit do jediného jednotného celku, čímž zavládne harmonie. K tomu slouží *ronghe* 融合, neboli sjednocování většiny a menšiny prostřednictvím šíření myšlenek konfucianismu. V etice se uplatňovaly principy založené na rodině, kdy

¹⁴ FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998. Dějiny států. ISBN 80-7106-249-9. Str. 134

se vztah konfuciánské společnosti vůči menšinám dal připodobnit ke vztahu mezi rodiči a dětmi, kdy se má každému dítěti stejnou měrou dostávat pozornosti.¹⁵ Pro doktora Sunjatsena bylo *ronghe* (róngghé 融合) příhodným nástrojem pro mobilizaci hanské většiny a její vzpouru vůči uzurpátorské vládnoucí dynastii Qing, umožnila mu zdůraznit nadřazenost hanské většiny a historicky dané dominantní postavení její kultury. Po pádu dynastie Qing se však tato strategie ukázala jako kontraproduktivní pro sjednocení čínského lidu a ohrožovala územní integritu Číny¹⁶, neboť ostatním etnikům Číny dávala najevo, že základní principy etnické politiky nově vzniklého státu by prakticky vycházely z hanského šovinismu.

Na počátku prohlásil Sunjatsen, stejně jako později Mao Zedong, že po porážce imperialistů a militaristů v Číně budou mít všechny národnosti Číny právo na sebeurčení a bude pouze na jejich rozhodnutí, jestli si založí svůj vlastní stát nebo se připojí k Číně formou dobrovolné unie. Mezi tím však nastalo období, kdy se k moci dostal Kuomintang v čele s nacionalistickým vůdcem Čankajškem, který na otázku národnostní politiky nahlížel jiným způsobem. Podle něj v Číně žil pouze „Čínský národ“ (Zhōnghuá mínzú 中华民族) a všechny ostatní etnické skupiny byly pouze jeho podmnožinou.¹⁷ Mao Zedong později zavrhnul myšlenku práva na sebeurčení a vytvoření vlastního státu z následujících důvodů: Japonsko tímto argumentem dříve podpořilo založení samostatného Mongolského státu; toto právo by měly mít pouze státy usilující o nezávislost na imperialistických a kolonialistických státech; národnostní menšiny v Číně neobývají souvislé území a existuje zde interdependence mezi různými národnostmi a také proto, že společným revolučním bojem a dobrovolným spojením s ČLR již vyjádřily svou vůli.¹⁸ Namísto toho přišel s politikou etnické autonomie, která se v Číně aplikuje dodnes.

Čína převzala pojem národnosti – *minzu* 民族 z Japonska, neboť sama s ním dříve pracovat nemusela. Poprvé jej začala používat v druhé polovině devatenáctého století, kdy přední čínští intelektuálové usilovali o národnostní sjednocení Číny, aby odolala kolonizaci západními mocnostmi. V té době se operovalo s pěti hlavními

¹⁵ HE, Baogang. Confucianism Versus Liberalism Over Minority Rights: A Critical Responses to Will Kymlicka. *Journal of Chinese Philosophy*. 2004, **31**(1), 112-113.

¹⁶ ZANG, Xiaowei. *Ethnicity in China: A Critical Introduction*. 1. Cornwall: Polity Press, 2015. ISBN 9780745653617. Str. 20

¹⁷ MULLANEY, Thomas. Coming to Terms with the Nation: Ethnic Classification in Modern China. Str. 2

¹⁸ Confucianism versus liberalism, Str.116

etnickými skupinami označovanými pojmem *wuzu* 五族, mezi něž patří Hanové, Mongolové, Mandžouvé, Tibetané a Huiové (muslimové)¹⁹. Krátce po převzetí moci Komunistickou stranou Číny v roce 1949 se začalo usilovně pracovat na výstavbě základních orgánů státu. Aby komunisté demonstrovali svůj mandát k vládnutí a celospolečenskou podporu, museli do Všečínského lidového shromáždění dosadit reprezentanty různých demografických skupin, jako jsou například ženy, intelektuálové a zástupci menšinových etnik. Každé etnikum mělo nárok na jednoho zástupce ve Všečínském lidovém shromáždění a to bez ohledu na počet členů dané etnické skupiny, při prvním sčítání lidu se však lidé přihlásili k více než čtyřem stům různých etnik, z čehož například dvacet etnik mělo pouze jednoho příslušníka. Bylo zřejmé, že není možné nechat lid si volně zvolit svou etnickou příslušnost, ale je potřeba vytvořit oficiálně schválený seznam etnických menšin, ke kterým se budou moci lidé hlásit.

Mandžouvé jsou největší národnostní menšinou bez vlastní autonomní oblasti, je tomu dáno tím, že ačkoli jejich počet překračuje deset a půl milionů, žijí příslušníci mandžuského etnika roztroušeně po velké části čínského území, jejich přítomnost je však nejvýznamnější v provinciích Liaoning, Hebei, Jilin, Heilongjiang a Vnitřní Mongolsko. Z jejich současného způsobu života však téměř naprosto vymizela jejich tradiční kultura a naprostá většina příslušníků tohoto etnika se ve styku s hanskou kulturou s ní asimilovala. Jejich původní jazyk se sice dochoval, ale existuje pouze zanedbatelné procento jeho uživatelů. Jedná se o dobrý příklad dříve zmíněné pronikavosti hanské kultury, neboť Mandžouvé byli v letech 1644 a 1911 vládnoucím etnikem celé Číny.²⁰

Huiové jsou s počtem 10 milionů druhou největší etnickou menšinou. Přestože mezi jednotlivými skupinami etnika Hui existují významné rozdíly, byli zahrnuti do jedné zastřešující skupiny, protože je spojuje stejné náboženství, Islám.

Mezi nejméně asimilované národnostní menšiny potom patří Mongolové, Tibetané a Ujguři. Z hlediska etnické politiky jsou to právě Tibetané a Ujguři, kdo jsou nejčastěji předmětem výzkumů a bádání, přístup ústřední vlády v Pekingu k nim je pak častým terčem zahraničních kritik. Obě etnika se vyznačují svou specifickou

¹⁹ HORÁLEK, Adam. *Etnické menšiny perspektivou čínské propagandy a médií*. Str. 7

²⁰ ZANG, Xiaowei. *Ethnicity in China: A Critical Introduction*. Str. 8-9

kulturou a vlastními jazyky, přičemž mnohdy nejsou vůbec schopni hovořit čínštinou. Obě skupiny také spojují výrazné separatistické tendence.²¹

3.4. Vývoj národnostní klasifikace v Sovětském svazu

Poté co v roce 1917 v Rusku převzali moc Bolševici, bylo nutné přijmout opatření pro konsolidaci vlády, k čemuž měly přispět Dekrety o míru a půdě a později také Dekret o právu národů na sebeurčení. Bolševická vláda počítala s tím, že většina lidu obývajícího ruské území není politicky a kulturně uvědomělá a v případě volby mezi samostatností a připojení k Rusku, by si dobrovolně zvolili druhou variantu. Proto byl Dekret o právu národů na sebeurčení vyhodnocen jako nejvhodnější způsob pro udržení, co největšího předválečného území

Při rozhodování o způsobu realizace Dekretu o právu národů na sebeurčení proti sobě stály dvě koncepce – kulturní autonomie a národně-teritoriální autonomie. Kulturní autonomie se těšila podpoře Stalina a měla zajistit právo na sebeurčení všem, kteří si o ni zažádají, i když by se jednalo pouze o kulturně-jazykové sebeurčení a nedošlo by k jakémukoli rozdělování území, neboť zastánci tohoto přístupu považovali obyvatelstvo za příliš rozprostřené a nehomogenní. Národně-teritoriální autonomie pak počítala s rozdělením území tehdejšího Ruska podle kulturních a jazykových principů. Tato koncepce vzešla od samotného Lenina, který ji považoval za jedinou možnost, jak upevnit moc ústřední vlády a zajistit rovnoprávnost národností. Díky tomu, že se Lenin těšil slepé podpoře zbylých členů strany, byla později tato koncepce přijata, i když byl původně jejím jediným zastáncem.

V roce 1917 byl zřízen Lidový komisariát pro národnostní otázku, který se stal nejvýznamnější institucí pro řízení neruských oblastí. V jeho čele stál samotný Josef Vissarionovič Stalin, který byl považován za odborníka na národnostní otázku, zejména kvůli své gruzínské národnostní příslušnosti a několika cestám podniknutým do zahraničí za účelem výzkumu národnostní otázky. Události hýbající celým sovětským Ruskem měly vliv i na vznik a změny autonomních oblastí a tak docházelo k častým změnám i ve vnitřní struktuře Lidového

²¹ ZANG, Xiaowei. *Ethnicity in China: A Critical Introduction*. Str. 10

komisariátu pro národnostní otázku, jehož hlavním předmětem činnosti bylo prosazování federalizace země. Oficiálně bylo tohle jeho poslání naplněno a v roce 1923 byl zrušen, jeho kompetence byly přerozděleny odpovídajícím institucím celostátního charakteru. Autonomie, které byly postupně vytvářeny, se charakterizovaly jedním podstatným rysem, byly etnicky nehomogenní. Na autonomním území se tím pádem vyskytovaly početně významné skupiny příslušníků jiných etnik. Příčinou toho je i dříve zmíněná promíchanost a rozprostřenost příslušníků jiných etnik, ale stály za tím i důvody politické. Například v oblasti Střední Asie vzniklo pět svazových republik, které sice byly oficiálně autonomními územími pěti velkých etnik, ale politické hranice neodpovídaly těm kulturně-jazykovým. Tímto opatřením se snažila centrální vlády zabránit potenciálním snahám o osamocení, které by u etnicky unitárního mohly vyvstat, zároveň však také počítala s hrozícími vnitřními spory mezi jednotlivými etniky, které by musela z pozice arbitra řešit, čímž by se upevnila její vlastní pozice.²²

František Bahenský sestavil následující bolševické „Desatero“ při tvorbě národních autonomií²³

1. Nikdy nevytvářet velkou administrativní jednotku ve strategicky důležitých regionech.
2. Zásadně vytvářet velké administrativní jednotky tam, kde je velmi řídké osídlení a nehrozí žádné politické střety.
3. Pokud existuje početná, zejména jazykově příbuzná populace, je nutné za každou cenu zvýraznit rozdíly mezi jednotlivými dialekty za účelem konstituování svébytné etnicko-jazykové identity.
4. Jednu autonomní jednotku pro dva statutární národy.
5. V příhraničních zónách vytvářet konkurenční autonomní jednotky (Turecko x Turkmenistán).

²² BAHENSKÝ, František. Etnografie v politických službách aneb Problematika vzniku národně-teritoriální autonomie v sovětském Rusku. Str. 7-14

²³ BAHENSKÝ, František. Etnografie v politických službách aneb Problematika vzniku národně-teritoriální autonomie v sovětském Rusku. Str. 21

6. Zisk zahraničněpolitických sympatií a finančních kompenzací (Židovská autonomní oblast).
7. Vytvářet administrativní jednotky tak, aby dané teritorium nebylo etnicky homogenní a jeho podoba odpovídala zájmům Moskvy v daném regionu.
8. V žádném případě nepraktikovat rovnostářskou politiku vůči jednotlivým národním autonomiím.
9. Možnost kdykoliv změnit podobu autonomie (až po její zrušení).
10. Nevymezovat pravomoci mezi centrem a místní lokální vládou.

Na počátku měla každá národnost bez ohledu na početnost právo na vlastní území, národnostní školy a národnostní elity, které měly být vychovávány k tomu, aby časem převzaly správu příslušných oblastí, moc k vládnutí měla tedy zůstat v rukou příslušníků dané národnosti. Sovětský režim usiloval o vybudování národního uvědomění u každé národnosti, neboť tento koncept byl značné části populace na ruském území cizí. Zmíněné úsilí se projevovalo výpomocí s kodifikací jazyka případně ve vytvoření jeho psané podoby, pokud tak doposud nebylo učiněno. Neexistovala snaha o vytvoření sovětského národa a naopak byli příslušníci neruských národností odrazováni i od dobrovolné asimilace.²⁴

Po Leninovy převzal otěže vytyčování národnostní politiky v sovětském Rusku Stalin, který se držel zásady pragmatismu, a jednotlivé etapy této politiky časově odpovídaly etapám jeho celostátních strategií. V poválečném Sovětském svazu se začíná mohutně prosazovat tzv. „rusifikace“, jejíž obdobou je kupříkladu i sinizace. Skončilo období, kdy měla sovětská národnostní politika dávat světu najevo nadřazenost sovětského systému, následující období bylo poznamenáno represivní národnostní politikou a etnickými čistkami.

²⁴ MARTIN, Terry. The Origins of Soviet Ethnic Cleansing. Str. 816

3.5. Projekt etnické klasifikace

Projekt etnické klasifikace ve svém počátku vycházel z dříve zmíněné kampaně aplikované v Sovětském svazu. Na pomoc s realizací tohoto projektu byli v jeho iniciální fázi přizváni i odborníci na danou tematiku ze Sovětského svazu, ale z důvodu značné odlišnosti ruského a čínského prostředí se po krátké době vrátili a Čína se vydala svou specifickou cestou. Hlavním problémem, proč nebylo možné následovat sovětského vzoru, bylo, že kritéria definující národ, tak jak je formuloval Stalin v Sovětském svazu, se nedala uplatnit na čínské prostředí. Stalinova definice národa zněla: „Národ je historicky vzniklá stabilní pospolitost řeči, území, hospodářského života a psychického založení, projevující se v pospolitosti kultury.“²⁵ Etnické skupiny v Číně mnohdy všechna tato kritéria nesplňovaly, bylo tedy rozhodnuto uchýlit se k jinému řešení. Při určování národností se neměly pouze sledovat objektivní charakteristiky národa, jak tomu bylo v Sovětském svazu, ale měl se provést vědecký průzkum, při kterém se měla zohledňovat i sebeidentifikace zkoumaných vzorků. Konečné rozhodnutí o národnostní příslušnosti však vždy leželo v rukou místních úředníků, kteří měli realizaci projektu na starost, ve výsledku nebylo možné vyhovět všem požadavkům na národnostní sebeurčení a stávalo se, že příslušníci hlásící se k jedné menšinové národnosti byli začleněni do jiné menšinové národnosti, některé byly zařazeny mezi Hany, asimilovaní Hanové byli zařazeni mezi menšiny, ale stalo se také, že skupina, která se hlásila k národnosti Hanů, byla vyčleněna jako národnostní menšina.²⁶

Pokládá se za pravděpodobné, že při procesu uznávání jednotlivých nároků na národnostní klasifikaci byly vyslyšeny pouze ty nejprominentnější skupiny, nebo že byly v rámci politiky o územní autonomii některé větší národnostní skupiny rozštěpeny, aby se zabránilo utvoření větších národnostních celků.²⁷ Postup s rozdělováním větších národnostních celků je analogický s postupem v Sovětském svazu, kde se tímto krokem mělo zabránit vytvoření příliš homogenních autonomních jednotek, což by mohlo vést ke snahám o odtrhnutí a osamostatnění daného národa (viz. *Bolševické „Desatero“ při tvorbě národních autonomií*). Díky tomu, že se v Sovětském svazu při klasifikaci národností oficiálně vycházelo

²⁵ STALIN, Josef V. *Marxismus a národnostní a koloniální otázka*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1949, s. 11

²⁶ ZANG, Xiaowei. *Ethnicity in China: A Critical Introduction*. Str. 13

²⁷ ZANG, Xiaowei. *Ethnicity in China: A Critical Introduction*. Str. 16

z etnicko-jazykového hlediska, byly mnohé početné národnosti rozštěpeny na menší skupiny z důvodu odlišných nářečí.

Jako výsledek tohoto projektu bylo v roce 1954 vyčleněno 38 etnických skupin, z celkového počtu 400 etnických skupin, k nimž se obyvatelé Číny dobrovolně přihlásili. Po druhém sčítání lidu v roce 1964 však počet etnických skupin vzrostl na 53, v roce 1965 byla dodatečně uznána národnost Lhoba a v roce 1979 do seznamu přibyla ještě národnost Jino, čímž se celkový počet uznaných národnostních skupin v ČLR, včetně hanské majority, zastavil na čísle 56.²⁸

V současnosti existuje celá řada zákonů, o kterých se mluví jako o „etnickém právu“, oficiální kanály jej označují za garanci práv etnických menšin.²⁹ Z hlediska jejich reálné efektivity je samozřejmě klíčové, jak jsou jednotlivé etnické zákony formulovány, jak jsou chápány a hlavně realizovány, pokud nedochází k jejich naplňování, pak se jedná pouze o prázdná slova. Jejich hlavním cílem však je:

1. oproštění se od tradičního přístupu, kdy byly etnické menšiny marginalizovány a podřízeny hanské většině.
2. vytvoření elit z řad etnických menšin, které by byly loajální ústřední moci, čímž by se zajistila celková stabilita systému.³⁰

Neochvějná loajalita, která je od těchto elit vyžadována, opět poukazuje na problematiku hanského šovinismu³¹, neboť čínské politické špičky jsou tvořeny zejména příslušníky většinového hanského etnika. Dokládá to, že hanský šovinismus je dodnes přítomný nejen ve sféře běžných mezilidských vztahů, ale také ve sféře politické.

Přes veškeré výhody, které etnické právo menšinám poskytuje, se v něm nachází i slabá místa bránící tomu, aby mohlo naplno prospívat všem, kterých se dotýká. Jednou z těchto slabín je nastavení systému územní autonomie, která pokrývá pouze základní pravomoci, a mnozí zahraniční experti považují rozsah její implementace za nedostatečný, pokrývající pouze nezbytné minimum.³² Druhým

²⁸ ZANG, Xiaowei. *Ethnicity in China: A Critical Introduction*. Str. 16

²⁹ SAUTMAN, Barry. *Ethnic Law and Minority Rights in China: Progress and Constraints*. Str. 284

³⁰ SAUTMAN, Barry. *Ethnic Law and Minority Rights in China: Progress and Constraints*. Str. 284

³¹ SAUTMAN, Barry. *Ethnic Law and Minority Rights in China: Progress and Constraints*. Str. 284

³² SAUTMAN, Barry. *Ethnic Law and Minority Rights in China: Progress and Constraints*. Str. 285

problémem je, že nezajišťuje tvorbu dostatečného počtu ekonomických příležitostí, které by překlenuly neustále se zvětšující propast mezi ekonomickým rozvojem Hanů a menšin.³³ Ačkoli, co se procentuálního růstu týče, daří se menšinovým oblastem dosahovat lepších výsledků, vděčí to vydatné podpoře ústřední vlády, která se snaží problém jejich zaostalosti řešit přesměrováváním investic do těchto oblastí. Jeví se však nemožným, aby menšinové oblasti dohnaly vyspělé hanské oblasti, které mají výrazný ekonomický náskok, neboť nejvíce těžily z počátečního ekonomického boomu. Za této situace by ekonomický růst minoritních oblastí musel být podstatně vyšší, hanské oblasti rostou sice pomaleji, ale základna, ze které jejich růst vychází je nezměrně širší, proto se v praxi ekonomická propast mezi hanskými a menšinovými oblastmi neustále prohlubuje.

Třetím problémem je, že tyto zákony nechrání důstojnost příslušníků menšin před vlivem působení hanského šovinismu tím, že by zajišťovaly regulované zásahy státu, čímž v silně provázané a promíšené čínské společnosti vznikají problémy.³⁴

Čína na jednu stranu podporuje vzájemné míšení menšinových etnik a Hanů, zejména tím, že se snaží hanské obyvatelstvo přimět k osidlování menšinově silných regionů, proti čemuž se například v Xinjiangu bouří³⁵, ale zároveň bylo prokázáno, že etnika, která přicházejí s hanským obyvatelstvem častěji do styku, si vybudovala silnější etnické povědomí, než ty, které s ním mají styky méně frekventované.³⁶ Vzniká tím paradoxní situace, kdy by se dalo předpokládat, že vzájemným míšením dvou etnických skupin bude docházet ke kulturnímu splývání a sjednocování, v čínském kontextu by se dalo předpokládat, že historicky dominantní hanská kultura převládne nad kulturou menšiny, avšak ve skutečnosti dochází ke tření mezi oběma kulturami, čímž u minorit roste pocit sounáležitosti a vyhraňuje se etnická identita.

Ochrana práv příslušníků národnostních menšin je ve většině zemí založená na legislativě garantující práva, kterých se dostává národnostní většině, a patří zde také legislativa sloužící k ochraně etnické identity a ke kompenzaci potencionální diskriminace. V průběhu 80. a 90. let dvacátého století si miliony Číňanů, dříve

³³ SAUTMAN, Barry. *Ethnic Law and Minority Rights in China: Progress and Constraints*. Str. 285

³⁴ SAUTMAN, Barry. *Ethnic Law and Minority Rights in China: Progress and Constraints*. Str. 285

³⁵ SAUTMAN, Barry. *Ethnic Law and Minority Rights in China: Progress and Constraints*. Str. 285

³⁶ SAUTMAN, Barry. *Ethnic Law and Minority Rights in China: Progress and Constraints*. Str. 285-286

klasifikovaných jako příslušníci etnika Han, změnilы svou etnickou příslušnost na jednu z minoritních,³⁷ z čehož je zřejmé, že čínská legislativa nabízela v rámci etnického práva i mnohé zvýhodnění.

3.6. Institucionální opora etnické politiky

3.6.1. Státní komise pro etnické záležitosti

Státní komise pro etnické záležitosti Čínské lidové republiky (guójiā mínzú shìwù wěiyuánhui 国家民族事务委员会, dále pouze SEAC; State Ethnic Affairs Commission), původním jménem Ústřední komise pro etnické záležitosti, má svůj počátek v roce 1949 a s výjimkou období let 1970 až 1978 funguje až do dnešního dne. Jedná se o speciální oddělení při Státní radě, jehož oficiálním posláním je implementovat etnickou politiku státu, provádět výzkum v oblasti etnické teorie a zajišťovat záležitosti týkající se etnického vzdělávání a práce. Má za úkol dohlížet na implementaci a zdokonalování systémů regionálních autonomií a průběh záležitostí souvisejících s ochranou práv a zájmů menšin.^{38 39} Kromě toho řídí také etnickou propagandu, etnický rozvoj, zajišťuje vztahy mezi etniky a má pravomoc podávat návrhy na uznání nových etnických skupin, pro což od roku 1979, kdy byla uznána poslední etnická skupina, nepodnikla žádné kroky. V současné době je její činnost převážně propagandistického charakteru, kdy hájí zájmy ústřední vlády v menšinových oblastech, šíří povědomí o menšinové kultuře mezi zbytkem obyvatelstva a spolupracuje při vytváření obrazu Číny v zahraničí.⁴⁰

Politický význam této komise je však marginální. V rozhovoru pro South China Morning Post se profesor ekonomie z Central University for Nationalities vyjádřil, že již od založení SEAC v roce 1949 byl mezi všemi 25 odděleními Státní rady její politický dopad vždy nejnižší, nehledě na to, kdo stál v jejím čele. Podle experta na

³⁷ SAUTMAN, Barry. *Ethnic Law and Minority Rights in China: Progress and Constraints*. Str. 286

³⁸ 国家民委. 国家民委工作职责. *中华人民共和国国家民族事务委员会* [online]. 北京, 2010 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://www.seac.gov.cn/col/col11/index.html>

³⁹ State Ethnic Affairs Commission. *The State Council, The People's Republic of China* [online]. 2014 [cit. 2018-05-17]. Dostupné z:

http://english.gov.cn/state_council/2014/08/23/content_281474983035926.htm

⁴⁰ HORÁLEK, Adam. *Etnické menšiny perspektivou čínské propagandy a médií*. Str. 8

etnickou otázku Jiang Zhaoyonga nehraje SEAC žádnou významnou politickou roli, protože se zabývá výzkumem a vzděláváním. V Xinjiangu jsou veškeré záležitosti týkající se etnické otázky rozhodovány Výborem pro politické a právní záležitosti, zatímco záležitosti Tibetu řídí Oddělení práce na jednotné frontě (údaj z roku 2013).⁴¹

SEAC je ve vládní struktuře postavena poměrně vysoko, proto by se mohlo zdát, že hraje klíčovou roli při vytváření čínské etnické politiky, ve skutečnosti je však její význam druhořadý, plní zejména roli prostředníka mezi ústřední vládou a jednotlivými etnickými skupinami. Samotný fakt, že řešení etnických otázek v klíčových etnických oblastech jako jsou Tibet a Xinjiang byly svěřeny do rukou jiných stranických orgánů, vypovídá o nízkém stupni pověření tohoto útvaru.

V březnu 2018 se uskutečnilo zasedání Všečínského shromáždění lidového zástupců a Čínského lidového politického poradního shromáždění, jinak nazývané „dvě schůze“ (liǎng huì 两会). Při této příležitosti bylo oznámeno, že dojde k převzetí kontroly nad činností SEAC právě Oddělením práce na jednotné frontě, které zároveň pohlítí i Státní úřad pro náboženské záležitosti a Úřad pro záležitosti krajanů Státní rady.

3.6.2. Oddělení práce na jednotné frontě

Oddělení práce na jednotné frontě (Zhōnggòng zhōngyāng tǒngyī zhànxiàn gōngzuòbù 中共中央统一战线工作部, United Front Work Department, dále jen UFWD) je podřízeno přímo Ústřednímu výboru Komunistické strany Číny. Počátky tohoto útvaru sahají do období První (20. léta 19. stol.) a Druhé jednotné fronty, přičemž oficiální čínské zdroje zdůrazňují rok 1937, kdy bylo ve Wuhanu, v té době pod nadvládou Kuomintangu, zřízeno zastoupení Komunistické strany Číny, jehož úkolem bylo zajištění komunikace a vyjednávání s Kuomintangem. Ve své podstatě tento útvar plnil obdobnou úlohu jako dnešní UFWD, který byl oficiálně zřízen v roce 1939 rozhodnutím sekretariátu KS Číny. Jeho hlavními

⁴¹ CHAN, Minnie. China's new ethnic affairs commissioner 'has little power'.

úkoly bylo zkoumat a sledovat situaci ve stranických frakcích, armádě a v oblasti etnických menšin.⁴²

Od roku 1949 do roku 1956 bylo poslání UFWD pozměněno. Pro úspěšné vybudování socialismu bylo nutné zabránit dalšímu odlivu inteligence ze země, UFWD za tímto účelem spolupracovala s různými stranickými institucemi, aby dosáhla asimilace příslušníky městské střední třídy a dřívějších majetných vrstev. Po roce 1978 bylo potřeba odčinit škody napáchané dosavadními politikami Mao Zedonga a zachránit čínskou ekonomiku. Pro obnovu hospodářství bylo nutné zavést nové technologie a modernizovat výrobu, přičemž se již nedalo spoléhat na vnitřní zdroje Číny, bylo nutné dosáhnout inovací v různých odvětvích prostřednictvím zahraničních investic. Po letech vnitřních nepokojů a izolace se však Čína světu nejevila jako stabilní základna pro rozvoj obchodu, vedení se proto rozhodlo využít UFWD pro zlepšení obrazu Číny ve světě. UFWD mělo za úkol navázat a udržovat kontakty s představiteli čínských elit v zahraničí, kteří poté v daných zemích vnitřně měnili percepce Číny. V roce 2015 UFWD ještě rozšířila své pole působnosti a zahrnula do sítě svých kontaktů nové zájmové skupiny, navázala kontakt s novou generací zámořských Číňanů, významnými osobnostmi prezentujícími se na sociálních médiích a také čínskými studenty v zahraničí.⁴³ V současnosti je její primární úlohou propojit KS Číny s co největším množstvím vlivných mimostranických subjektů, v její struktuře také vznikly dvě oddělení, které se mají zvláště zabývat záležitostmi Xinjiangu a Tibetu.

Mnohé státy, mezi které se řadí například Spojené státy americké a Austrálie, se v poslední době obávají rostoucího vlivu UFWD, která dle jejich mínění může prostřednictvím své rozsáhlé sítě kontaktů v různých zemích ovlivňovat tamější politickou scénu. Její vliv ještě vzrostl se Xi Jinpingovým vzestupem k moci, ten ji na „dvou schůzích“ označil za kouzelnou zbraň, která poslouží k velkému obrození čínského národa.⁴⁴ Výše zmíněné pohlčení Státního úřadu pro náboženské záležitosti, Úřadu pro záležitosti krajanů a převzetí kontroly nad činností SEAC Oddělením práce na jednotné frontě je dalším krokem generálního tajemníka KS Číny Xi Jinpinga vedoucím k centralizaci a konsolidaci moci. Díky tomu, že je

⁴² 本部介绍. Dostupné z: <http://www.zyztb.gov.cn/tzb2010/bbjs/201012/690111.shtml>.

⁴³ GROOT, Gerry. The Rise and Rise of the United Front Work Department under Xi.

⁴⁴ WEN, Philip. China strengthens global influence agency in government reshuffle.

UFWD podřízena přímo Ústřednímu výboru KS Číny, získá vedení strany přímou kontrolu nad záležitostmi týkajícími se etnických menšin a náboženských záležitostí. Přestože SEAC neměl doposud pravomoc zasahovat do legislativních procesů, je pro stranu důležité udržet si kontrolu nad tím, jak je s menšinami zacházeno a jak jsou prezentovány v Číně i mimo ni.

4. Praktická část

4.1. Ústava ČLR jako základní pramen etnického práva⁴⁵

Současná ústava ČLR byla přijata 4. prosince 1982 a od té doby prošla několika úpravami v letech 1988, 1993, 1999, 2004 a 2018. Od předchozí ústavy se odlišuje tím, že věnuje větší pozornost konkrétním občanským právům, které byly dříve zmíněny pouze ve velice obecném kontextu a práva menšin byly většinou shrnuty v kapitole zabývající se regionální autonomií.

Ústava je stejně jako v jiných zemích nejvyšší právní normou právního řádu ČLR a práva v ní zakotvená by tím pádem měla být nedotknutelná. V preambuli Ústavy ČLR je uvedeno, že velké demokratické revoluce, která definitivně svrhla vládu imperialismu, feudalismu a byrokratického kapitalismu a založila Čínskou lidovou republiku, bylo dosaženo čínským lidem všech národností pod vedením komunistické strany. Z této formulace je patrné, že v očích oficiální propagandy usilovali příslušníci menšinových etnik o nastolení vlády komunistické strany a jejich přínos byl nemalý. Už spojení „čínský lid všech národností“, které se v oficiálních vyjádřeních používá velmi často, vzbuzuje dojem jednoty a rovnosti, ale vyznívá z něj i kulturní a etnická diverzita. To je v preambuli dokonce i přímo řečeno v pasáži, kde je čínský stát popsán jako jednotný mnohonárodnostní stát vybudovaný lidem všech národností, kde mezi všemi národnostmi existuje dříve zmíněná rovnost, jednota a vzájemná pomoc. Jako jeden z hlavních zájmů státu je zde uveden boj proti hanskému šovinismu a místnímu národnostnímu šovinismu.

4.1.1. Kapitola I: Základní ustanovení

Kapitola první potom ve svém čtvrtém článku shrnuje podstatu oficiálního pohledu na otázku národnosti v Číně. Opět je zde zdůrazněna rovnost všech národností a je zakázána jejich diskriminace a útlak. Jsou ustanoveny principy regionální autonomie, která má za cíl urychlit ekonomický a kulturní rozvoj jednotlivých menšin s přihlédnutím k jejich specifikám a potřebám, je však zdůrazněno, že jsou

⁴⁵ Constitution of the People's Republic of China. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Constitution/node_2825.htm.

tyto autonomní oblasti integrální součástí Číny. Všechny menšiny mají právo na používání vlastního jazyka a písma a uchovávání či reformování své kultury.

V článku 30 je ukotveno samotné administrativní členění ČLR, ze kterého vyplývá existence takzvaných autonomních oblastí, které jsou ustavovány v regionech s výraznou prezencí národnostních menšin a disponují většími právy než administrativní jednotky stejné úrovně. Konkrétní administrativní členění zakotvené v Ústavě ČLR je následující: (1) Stát je rozdělen na provincie, autonomní oblasti a města pod přímou správou ústřední vlády; (2) Provincie a autonomní oblasti jsou rozděleny na autonomní prefektury, okresy, autonomní okresy a města; (3) Okresy a autonomní okresy jsou rozděleny na obce, národnostní obce a městysy. Města pod přímou správou ústřední vlády a další velká města jsou rozdělena na obvody a okresy. Autonomní prefektury jsou rozděleny na okresy, autonomní okresy a města. Veškeré autonomní oblasti, autonomní prefektury a autonomní okresy jsou národnostními autonomními územími.

4.1.2. Kapitola II: Základní práva a povinnosti občanů

Kapitola druhá ustanovuje základní práva a povinnosti občanů. Není překvapením, že z této kapitoly pro národnostní menšiny nevyplývají žádná speciální práva a povinnosti, neboť ty by měly být v rovnoprávné společnosti stejné pro všechny obyvatele. Hned první článek této kapitoly, článek číslo 33, jasně ustanovuje, že všechny osoby s národností Čínské lidové republiky jsou občany Čínské lidové republiky a všichni její občané jsou si před zákonem rovni, dostává se jim stejných práv, ale zároveň také stejných povinností, které předpisuje Ústava a zákon. Základní lidská práva, které Ústava ČLR zajišťuje, by se dala rozdělit do osmi kategorií: článek 33 zaručuje již zmíněné právo na rovnost před zákonem; články 34 až 35 zaručují politická práva a svobody včetně svobody projevu, tisku, shromažďování, sdružování a demonstrování; článek 36 zaručuje právo na náboženskou svobodu, ovšem s podmínkou, že náboženské aktivity nesmí narušovat veřejný pořádek, poškozovat zdraví občanů nebo interferovat se vzdělávacím systémem státu; články 37 až 40 zaručují osobní svobody; články 41 až 45 sociální a ekonomická práva; článek 46 a 47 práva kulturní a vzdělávací; články 48 a 49 se zabývají právy žen a rodin; článek 50 pojednává o právech Číňanů v zahraničí a navrátilších se zámořských Číňanů.

Zbývající články v této kapitole ustanovují povinnosti občanů. Jedním článkem mezi nimi, který se dotýká otázky národnostních menšin, je článek 52, kde se píše, že je povinností občanů Čínské lidové republiky zajišťovat jednotu země a jednotu všech jejích národností.

4.1.3. Kapitola III: Struktura státu

První sekce této kapitoly ustanovuje jako nejvyšší orgán státní moci Všečínské shromáždění lidových zástupců, které je společně se svým stálým výborem vykonavatelem legislativní moci státu. V článku 59 je řečeno, že se Všečínské shromáždění lidových zástupců skládá ze zástupců zvolených jednotlivými provinciemi, autonomními oblastmi, městy pod přímou správou ústřední vlády a ozbrojenými silami. Důležitou pasáží je ta, kde se uvádí, že všechny národnostní menšiny mají nárok na vhodné zastoupení, počet těchto zástupců je dále stanoven příslušnými zákony.

V roce 2018 se uskutečnil 13. sjezd Všečínského shromáždění lidových zástupců, je tedy možné zjistit, do jaké míry je tento článek ústavy naplňován. Celkem se sjezdu zúčastnilo 2 980 zástupců, z čehož příslušníci etnických menšin tvořili 14,7%, což je více než stanovuje předpis a také více než reálné zastoupení menšin v populaci. Zastoupeny byly všechny oficiálně uznané etnické skupiny, polovina z nich však měla pouze jednoho zástupce. Nejvíce zástupců ze všech menšin měli Huiové s celkovým počtem 63 křesel, dále je následovali Zhuangové, Mandžouové, Mongolové a Tibeťané.⁴⁶ Z čistě formálního hlediska je tedy právo na zastoupení uplatňováno ve vyšší než předepsané míře.

Dle článku 62 má Všečínské shromáždění lidových zástupců pravomoc schvalovat ustanovení provincií, autonomních oblastí a měst pod přímou správou ústřední vlády včetně zvláštních administrativních oblastí a jejich institucí. Jedná se tedy o politický útvar, který dal vzniknout současnému administrativnímu členění ČLR, naposledy však došlo ke schválení nového autonomního území v roce 2003, kdy bylo odhlasováno založení Qiangského autonomního okresu Beichuan.⁴⁷

⁴⁶ WEI, Changhao. Exclusive: Demographics of the 13th NPC (UPDATED). *NPC Observer* [online]. 2018 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <https://npcobserver.com/2018/03/10/exclusive-demographics-of-the-13th-npc/>

⁴⁷我国民族自治地方. 中华人民共和国中央人民政府 [online]. [cit. 2018-05-17]. Dostupné z: http://www.gov.cn/test/2006-04/04/content_244716.htm

Článek 65 popisuje složení Stálého výboru Všečínského shromáždění lidových zástupců a stanovuje, že i zde mají příslušníci národnostních menšin nárok na vhodné zastoupení, samotný útvar má v pravomoci anulovat ta ustanovení a rozhodnutí orgánů státní moci na úrovni provincií, autonomních oblastí a měst pod ústřední správou, která jsou v rozporu s ústavou, zákony, administrativními předpisy a ustanoveními. Mimoto také schvaluje dosazení a zbavení funkcí nejvyšších zástupců provincií, autonomních oblastí a měst pod ústřední správou a také rozhoduje o vyhlášení stanného práva v těchto oblastech.

V sekci třetí je popsána Státní rada, která představuje Ústřední lidovou vládu ČLR a nejvyšší orgán výkonné moci. V jejím čele stojí premiér a mezi její funkce a pravomoci patří podrobné stanovení dělení moci a funkcí mezi Ústřední vládou a orgány státní správy na úrovni provincií, autonomních oblastí a měst pod ústřední správou, řízení a dohled nad záležitostmi týkajícími se národností, zajišťování rovných práv pro menšinové národnosti a práva na autonomii národních autonomních oblastí. Schvaluje také geografické rozdělení provincií, autonomních oblastí a měst pod ústřední správou, přičemž v těchto oblastech také může rozhodnout o vyhlášení stanného práva. Rozhoduje také o založení a geografickém rozdělení autonomních prefektur, okresů, autonomních okresů a měst.

Sekce pátá se zaměřuje na ustanovení místních shromáždění lidových zástupců a lidové vlády v provinciích, městech pod ústřední vládou, okresech, městech, městských obvodech apod. Článek 95 také stanovuje, že v autonomních oblastech, autonomních prefekturách a autonomních oblastech budou vytvořeny orgány samosprávy.

Tématem sekce číslo šest jsou potom samotné orgány samosprávy v autonomních oblastech. Funkci těchto orgánů plní shromáždění lidových zástupců a lidové vlády autonomních oblastí, autonomních prefektur a autonomních okresů. Článek 113 říká, že na zastoupení ve shromáždění lidových zástupců v dané autonomní oblasti, prefektuře či okresu mají kromě příslušníků národnosti, která zde autonomii vykonává, také příslušníci jiných národností, kteří na daném území žijí. Tohle opatření má za cíl umožnit dalším menšinovým etnikům chránit své zájmy, zapojit je do politického života a zajistit mírové soužití příslušníků různých národnostních menšin. Předsednictví a místopředsednictví stálého výboru těchto orgánů však musí

náležet představiteli národnosti, která zde autonomii uplatňuje. Stejné pravidlo platí pro nejvyššího představitele správy autonomní oblasti.

Článek číslo 115 stanovuje, že orgány samosprávy v autonomních územních celcích mají funkci a pravomoci místních státních orgánů v rozmezí, které je specifikováno v sekci páté kapitoly třetí Ústavy ČLR. V jejich rukou leží výkon práva na autonomii, tak jak je určeno ústavou, a implementace zákonů a politik státu ve světle místních specifických podmínek. V rukou shromáždění lidových zástupců autonomních oblastí leží tvorba autonomních a specifických regulí, které odpovídají místním politickým, ekonomickým a kulturním charakteristikám národností, které na daném území přebývají. Předtím než však vejdou v platnost, musí být předloženy Stálému výboru Všečínského shromáždění lidových zástupců ke schválení. V případě autonomních prefektur a okresů, má pravomoc schvalovat obdobné regule stálý výbor shromáždění lidových zástupců příslušné provincie či autonomní oblasti, která je nahlásí Stálému výboru Všečínského shromáždění lidových zástupců k zaznamenání. Tato formulace vede mnohé odborníky ke zpochybnění autonomie těchto oblastí⁴⁸, neboť za podmínek, kdy musí být jednotlivé kroky orgánů autonomní správy nejprve schváleny ústřední vládou v Pekingu, vystupují tyto orgány spíše jako poradní útvary.

Dle článku 117 mají orgány samosprávy autonomních jednotek pravomoc spravovat své vlastní finance, mohou tedy nezávisle nakládat se svými příjmy v rámci státního finančního systému. V tomto případě se jedná o novou pravomoc, která se v předchozí ústavě nenacházela. Orgány samosprávy si samy plánují a řídí svůj lokální ekonomický rozvoj (čl. 118), při tomto svém jednání však musí přihlížet k celostátnímu plánování, naopak stát musí při těžbě nerostných surovin a zakládání podniků v těchto autonomních územích brát v potaz zájmy těchto oblastí.

Podle článku 119 je samospráva odpovědná za řízení vzdělávacích, kulturních vědeckých, zdravotnických a sportovních záležitostí v daných oblastech, je pověřena ochranou kulturního dědictví jednotlivých národností a musí usilovat o jejich kulturní rozvoj a prosperitu. Při jednání v souladu s vojenským systémem státu, konkrétními místními potřebami a se svolením Státní rady mohou tyto orgány

⁴⁸ BOVINGDON, Gardner. China's Regional Ethnic Autonomy Law: Does It Protect Minority Rights?. In: *Congressional-Executive Commission on China* [online]. 2011 [cit. 2017-10-05]. Dostupné z: <https://library.uoregon.edu/ec/e-asia/read/ethnic-china.pdf>

samosprávy zorganizovat místní bezpečnostní síly pro udržení veřejného pořádku (čl.120). Při své činnosti mají v souladu s autonomními předpisy dané oblasti využívat mluvený a psaný jazyk či jazyky, které jsou na daném území běžně používané (čl.121). K tomu všemu ještě stát národnostním menšinám poskytuje finanční, materiální a technickou pomoc, která má za cíl posílit jejich ekonomický a kulturní rozvoj, velkou měrou přispívá ke školení kvalifikovaných pracovníků z různých profesí z řad příslušníků národnostních menšin.

4.2. Zákon o regionální autonomii⁴⁹

Zákon o regionální autonomii vstoupil v platnost 1. října 1984, rozvíjí problematiku menšinové autonomie, která je zakotvena v ústavě, stanovuje způsoby její implementace a ošetřuje práva obyvatel těchto území. Preambule shrnuje základní principy, na kterých má být oficiální postoj vůči menšinám založen, a stejně jako ústava zdůrazňuje, že Čínská lidová republika je mnohonárodnostní stát. Účelem tohoto zákona je fungovat jako garance respektování práv autonomních oblastí státem při rozhodování ve svých interních záležitostech. Svým obsahem musí dodržovat principy rovnoprávnosti, jednoty a prosperity všech národností. Má za cíl dát orgánům samosprávy autonomních oblastí do rukou dostatečná práva, aby mohly implementovat politiku státu s přihlédnutím k lokálním specifickým podmínkám, dopomocť k výchově kádrů všech úrovní a dalších specializovaných pracovníků z řad příslušníků menšin. Zároveň je zde obsažen závazek státu poskytnout podporu těmto oblastem k uspíšení ekonomického a kulturního rozvoje v souladu s celostátními plány. Prosazuje boj proti šovinismu velkých etnik, zejména Hanů, ale zároveň také proti šovinismu lokálních etnik.

Úvodní články převážně opakují a rozvíjejí články uvedené již v ústavě. V článku pátém se hovoří o tom, že autonomní úřady v autonomních oblastech musí udržovat jednotu země a zajišťovat, že ústava a další zákony jsou v těchto oblastech dodržovány a implementovány. Orgány autonomní správy jsou pověřeny všestranným rozvojem oblastí pod svou správou, jedná se však o pověření

⁴⁹ *Law of the People's Republic of China on Regional National Autonomy* [online]. [cit. 2017-09-04]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/government/207138.htm>

formulované velmi obecně a navíc ekonomický, sociální a kulturní rozvoj by měl být samozřejmým cílem činnosti jakéhokoli správního útvaru a také základním indikátorem jeho správného fungování. Tato autonomie je však svým způsobem omezena hned v článku sedmém, který říká, že orgány samosprávy v autonomních oblastech musí primárně vycházet z celkových zájmů státu a aktivně plnit úkoly stanovené institucemi na vyšších úrovních. Důkaz o reálném rozsahu výkonu autonomie v Číně se tedy nachází již v základním prameni tohoto práva, neboť z této formulace vyplývá, že pravomoc orgánů autonomie rozhodovat o svých vnitřních záležitostech je ve svém jádru omezená. Státní zájmy mají nejvyšší prioritu a orgány autonomie mají pouze moc jednotlivé státní politiky upravovat. V podstatě však nemají možnost přijmout vlastní legislativu a opatření, které by byly v nesouladu se strategií ústřední vlády, či se kterou by ústřední vláda nesouhlasila, protože veškerá obdobná opatření musí nejprve podle článku 115 Ústavy ČLR schválit Stálý výbor Všečínského shromáždění lidových zástupců.⁵⁰ Článek dvacet Zákona o regionální autonomii sice uvádí, že pokud rezoluce, rozhodnutí, příkaz nebo instrukce státního zastupitelství vyšší úrovně nejsou vhodné pro podmínky dané autonomní oblasti, má její autonomní zastupitelství právo podat tomuto vyššímu zastupitelství ke schválení žádost o implementaci s úpravami nebo o úplné zrušení. Konečné rozhodnutí je však opět na vyšším správním orgánu, který tak může i přes nesouhlas zastupitelstva autonomního území prosadit opatření, která jsou v rozporu s jeho zájmy.

Dle článku devět je zakázána jakákoli diskriminace či útlak vůči jednotlivým národnostem a veškeré činy podkopávající jednotu země nebo podněcující štěpení státu jsou postaveny mimo zákon. Je zde zakázána diskriminace jednotlivých národností, avšak mnohé další články tohoto zákona poskytují menšinám zvláštní zvýhodnění, čímž prakticky diskriminují příslušníky hanské většiny. Je zřejmé, že tyto předpisy slouží k posílení pozic menšin, které jsou na nižším stupni společenského a ekonomického vývoje než většinoví Hanové, tím, že jsou jim poskytnuta určitá zvýhodnění, které jim mají pomoci překlenout vzájemnou nerovnost. Tato zvýhodnění jsou ve své podstatě pozitivní diskriminací, přestože

⁵⁰ Constitution of the People's Republic of China. *The National People's Congress of the People's Republic of China* [online]. [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Constitution/node_2825.htm

formulace tohoto článku zakazuje jakoukoli diskriminaci, ať už pozitivní či negativní. Jeho reálným významem je, že příslušníci národnostních menšin nesmí být diskriminováni vůči hanské většině, přičemž práva Hanů jsou brána jako práva základní.

Článek číslo dvanáct pak umožňuje zahrnutí území nebo měst s hanským či jiným etnickým obyvatelstvem do autonomních oblastí. Název autonomní oblasti se skládá postupně z názvu lokality, názvu etnické menšiny a administrativního statusu (čl.13). Tohle pravidla však platí pouze pro oficiální názvy v čínštině, v češtině se z důvodu srozumitelnosti překladu využívá převážně struktury *etnikum-administrativní status-lokalita*, ale jinak se v otázce překladu názvů autonomních oblastí do češtiny postupuje poměrně svobodně a lze se setkat s různými způsoby překladu. Výjimkou z tohoto pravidla v češtině může být například Autonomní oblast Vnitřní Mongolsko z důvodu pozměněné sekvence složek názvu nebo také Tibetská autonomní oblast, protože přímo nejmenuje etnikum, které má autonomii na daném území.

Proces založení autonomního území a stanovení jeho hranic je iniciován státním orgánem na dalším vyšším stupni a orgánem státu v dané lokalitě po důkladné konzultaci se zástupci daného etnika. Po založení nemohou být autonomní oblasti zrušeny nebo sloučeny aniž by byly podniknuty potřebné legislativní kroky (čl.14). V čele autonomních oblastí, prefektur a okresů musí vždy stanout příslušník etnika, které zde autonomii vykonává (čl.17). Ač se může zdát, že je tento článek významný z hlediska udržení moci v rukou příslušníků daného etnika, v samotné ústavě je zakotvena vedoucí úloha Komunistické strany Číny, což prakticky znamená, že reálnou rozhodovací moc na příslušných úrovních mají nejvyšší představitelé strany, kterými jsou tajemníci stranických výborů a zpravidla příslušníci hanského etnika.⁵¹ Z následující tabulky lze vyčíst etnickou příslušnost tajemníků stranických výborů a guvernérů v autonomních oblastech.⁵² Jak lze vidět, reálná moc přes všechny přísliby národnostní autonomie leží v rukou Hanů.

⁵¹ ZHANG, Haiting. The Laws on the Ethnic Minority Autonomous Regions in China: Legal Norms and Practices., str. 257-258

⁵² 地方领导资料库. 人民网[online]. 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://ldzl.people.com.cn/dfzlk/front/>

Tabulka 2: Etnická příslušnost nejvyšších představitelů AO

Oblast	Tajemník stranického výboru - etnicita	Guvernér - etnicita
Tibetská AO	Wu Yingjie - hanská	Che Dalha - tibetská
Zhuangská AO Guangxi	Lu Xinshe - hanská	Chen Wu - zhuangská
AO Vnitřní Mongolsko	Li Jiheng - hanská	Bu Xiaolin - mongolská
Huiská AO Ningxia	Shi Taifeng - hanská	Xian Hui - huiská
Ujgurská AO Xinjiang	Chen Quanguo - hanská	Shohrat Zakir - ujgurská

Příslušníci etnika, které na daném území vykonává autonomii, ale i jiných etnik žijících na daném území mají právo na odpovídající zastoupení v orgánech tamější samosprávy (čl. 16, 17, 18).

Finance autonomních území jsou součástí státních financí a orgány tamější samosprávy s nimi mohou nakládat dle svého uvážení, při kalkulaci transferových plateb se jim dostává preferenčního zacházení ze strany správního orgánu o úroveň výš. Na rozdíl od jiných správních oblastí si však musí ze svého rozpočtu vyčlenit vyšší rezervní fondy na své výdaje (čl. 32). Orgány autonomní samosprávy mohou při implementaci daňových zákonů udělit daňové výjimky a snížení určitým položkám, které spadají do jejich finančních příjmů, musí se jednat o položky, které zasluhují podporu a preferenční zacházení v otázce zdanění. Nespadají však zde položky, u kterých je nutné centrální vyhodnocení a schválení státu. V případě autonomních prefektur a okresů je nutné, aby rozhodnutí o daňových výjimkách a redukcích předali ke schválení lidovým vládám příslušných provincií, autonomních oblastí nebo měst pod ústřední správou (čl. 34). Prostřednictvím různých pobídek a ocenění mají samosprávní orgány povzbuzovat kádry všech národností, aby se navzájem učili své jazyky. Kádři hanské příslušnosti se musí naučit mluvený i psaný jazyk místní národnostní menšiny, ale zároveň se i kádři menšinové příslušnosti musí učit obecnou čínštinu.

Samosprávní orgány musí brát v potaz i příslušníky jiných menšin než je ta, která na daném území vykonává autonomii, musí jim také poskytnout náležitou podporu při rozvoji vlastní kultury, sportovních aktivit, vzdělání, vědy, technologií a zdravotnictví. Pokud příslušníci jiné národnosti žijí v koncentrovaných komunitách, poskytnou jim příslušné orgány potřebnou pomoc pro založení jejich vlastních

autonomních celků (čl. 50). Při rozhodování o otázkách týkajících se různých menšin na daném území, musí místní orgány tuto problematiku předem konzultovat s jejich zástupci a respektovat jejich stanoviska (čl. 51). Je povinností příslušných orgánů, aby ve svých autonomních územích prosazovaly zásady socialismu, komunismu, patriotismu a státní jednoty (čl. 53), což má za cíl prohloubit pocit sounáležitosti, vychovávat lid k oddanosti ústřední vládě a vytvořit určitý hodnotový systém, kterým se může lid v souladu se zájmy státu řídit. Články 48 až 53 tohoto zákona jsou ve své podstatě všechny zaměřeny na problematiku vzájemných vztahů různých etnik žijících na stejném autonomním území.

Podle článku 73 je na Státní radě a jiných příslušných orgánech vlády, aby vypracovali konkrétní administrativní pravidla, předpisy a direktivy pro implementaci tohoto zákona. Místní shromáždění lidových zástupců v autonomních oblastech, provinciích a městech se svými stálými výbory pak také stanoví konkrétní direktivy pro jeho implementaci, pokud ve své jurisdikci mají autonomní území.

Zákon o regionální autonomii obsahuje ještě celou řadu dalších předpisů, které budou konkrétně uvedeny v následujících tematicky rozdělených kapitolách.

4.2.1. Analýza Zákona o regionální autonomii

Jedná se o významný zdroj etnického práva, ale mnozí odborníci považují autonomii v něm specifikovanou za autonomii „falešnou“, přesto jsou v něm zahrnuta určité pravomoci, které se dají považovat za skutečnou autonomii, najdeme je zejména v oblastech kulturních, vzdělávacích, sportovních, zdravotnických, environmentálních a vědecko-technických a v citlivých otázkách jako je plánování rodiny.⁵³ Ačkoli jsou tyto body významné z hlediska každodenního života příslušníků etnických menšin žijících v těchto oblastech, nedávají orgánům samosprávy v autonomních oblastech pravomoc samostatně rozhodovat v otázkách zásadního hospodářského charakteru.

Ačkoli tento zákon právně ošetřuje značné množství aspektů činnosti a fungování autonomních oblastí, jsou jeho formulace často vágní a repetitivní, mnohdy zachází

⁵³ SAUTMAN, Barry. Ethnic Law and Minority Rights in China: Progress and Constraints. 1999. Str.293

do podrobností při vyjmenovávání oblastí, ve kterých orgány státu poskytnou autonomním územím pomoc, ale ve svém výsledku spíše působí prázdňým dojmem. Zákon o regionální autonomii samozřejmě slouží pouze jako základ pro další konkrétní legislativu a jako ukazatel směru, kterým se má čínská menšinová politika ubírat, a z jeho znění se může zdát, že vyhlídky menšinové politiky jsou velmi dobré, bohužel implementace tohoto zákona v praxi příliš nepostoupila. Hlavním problémem je, že mnohé z jeho článků jsou v praxi nevykonatelné, neboť v současnosti neexistují dostatečné právní a politické mechanismy, které by to umožňovaly.⁵⁴ Je potřeba zřídit více civilních organizací, které by kontrolovaly reálný stav implementace menšinové legislativy a hlásily by nedostatky správním orgánům. Klíčové potom ale bude, přimět tyto orgány, aby zajistily nápravu této odchylky mezi záměrem a skutečností.⁵⁵

Díky tomu, že veškeré předpisy, které by chtěly orgány autonomní samosprávy přijmout, musí být nejprve schváleny Stálým výborem Všečínského shromáždění lidových zástupců, nepodařilo se autonomním oblastem doposud přijmout žádnou legislativu, která by významnou měrou ovlivnila jejich vývoj. Mezi nejčastější typy schválených právních předpisů patří předpisy týkající se menšinové kultury, jazyka, vzdělání a kádrů, velmi vzácné jsou předpisy z oblasti ekonomie, financí a daní.⁵⁶

4.3. Menšinová politika ve vzdělávání

První preferenční politiky v oblasti vzdělávání pro příslušníky etnických menšin se objevily již v padesátých letech 19. století, kdy bylo stanoveno, že příslušníkům etnických menšin společně s vojáky a čínskými studenty ze zámorí stačí při přijímacích zkouškách na univerzitu dosáhnout nižšího skóre pro přijetí. V roce 1956 již vznikla první směrnice zaměřující se čistě na postavení menšin z hlediska přístupu k vyššímu vzdělání. Potvrzovala dříve stanovené pravidlo o nižším potřebném počtu bodů pro menšiny a volala po větším množství příležitostí ke

⁵⁴ ZHANG, Haiting. *The Laws on the Ethnic Minority Autonomous Regions in China: Legal Norms and Practices*. 2012. Str. 250

⁵⁵ Phillips, David L. *China's Regional Ethnic Autonomy Law: Does It Protect Minority Rights?*. In: *Congressional-Executive Commission on China* [online]. 2011 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <https://library.uoregon.edu/ec/e-asia/read/ethnic-china.pdf>

⁵⁶ ZHANG, Haiting. *The Laws on the Ethnic Minority Autonomous Regions in China: Legal Norms and Practices*. 2012. Str. 256

vzdělávání příslušníků menšin. Během kulturní revoluce docházelo k úplnému uzavírání škol a tím pádem se přestaly konat i přijímací zkoušky, po jejím konci se však situace pomalu vracela do normálu a zejména po roce 1978 se začaly objevovat i nové preferenční politiky ve vzdělávání.⁵⁷

4.3.1. Problematika vzdělávání v Zákonu o regionální autonomii

Podle článku číslo 36 Zákona o regionální autonomii mají orgány samosprávy v autonomních územích pravomoc vypracovat v souladu se státními direktivami o vzdělávání a zákonem vlastní vzdělávací plány, zakládat vlastní školy různých úrovní a typů, vytvořit vlastní vzdělávací systém a učební plány a rozhodovat o jazyce používaném při výuce a zápisových procedurách. V závislosti na konkrétních místních podmínkách nezávisle rozvíjí vzdělávání různých národností, eliminují negramotnost, šíří devítiletou povinnou školní docházku, rozvíjí různé druhy škol druhého stupně, odborné vzdělávání a vyšší typy vzdělávání a školí specializovaný personál z řad národnostních menšin. Velký důraz je kladen na zakládání různých typů škol v pasterveckých, řídko osídlených a zaostalých oblastech osídlených menšinovým obyvatelstvem, aby byly tamějším studentům zajištěny vhodné podmínky pro splnění povinné školní docházky. Je úkolem místních vlád, aby tyto školy financovaly a poskytovaly studijní stipendia, v případě území potýkajících se s ekonomickými problémy vypomůže s financováním o stupeň vyšší úroveň vlády, zároveň je odpovědností lokálních vlád, aby financovaly přípravu učebních materiálů v jazyce menšin. Ve školách a jiných vzdělávacích institucích s většinovou přítomností menšin by se měly zajistit učebnice v jazyce dané národnosti a taktéž výuka by měla probíhat v tomto jazyce. Článek číslo 38 pak ještě dodává, že již na základních školách by se příslušníci národnostních menšin měli začít učit obecnou čínštinu a čínské znakové písmo.⁵⁸

Je pochopitelné, proč ústřední vláda podporuje výuku v jazyce národnostních menšin, jedná se o pozitivní impulz pro menšinové studenty, aby se vzdělávání

⁵⁷ XIANG, Meng. Access to Higher Education of Ethnic Minorities in China. Str. 102

⁵⁸ *Law of the People's Republic of China on Regional National Autonomy* [online]. [cit. 2017-09-04].

Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/government/207138.htm>

začali věnovat, aniž by museli čelit počátečním problémům souvisejícím se studiem obecné čínštiny, což by celý vzdělávací proces o několik let zpomalilo, z hlediska boje proti nigramotnosti je tedy výhodnější vést výuku v jazyce, který je pro danou národnost přirozený. Vzdělané obyvatelstvo, nezávisle na jazyce, prostřednictvím kterého vzdělání získalo, je hlavním motorem ekonomického, sociálního a kulturního rozvoje příslušné oblasti, což je pro ústřední vládu klíčovým ukazatelem úspěšnosti svého působení a zdroj jejího mandátu k vládnutí. Uzpůsobením vzdělávacího systému konkrétním podmínkám v menšinových oblastech se však také stát do jisté míry vyhne obviněním z potlačování kulturní identity menšin z řad příslušníků národnostních menšin a zahraničních pozorovatelů.

V článku číslo 71 Zákona o regionální autonomii je stanoveno, že stát má zřizovat zvláštní národnostní instituce, třídy vyhrazené pro etnické menšiny a přípravné kurzy výhradně nebo převážně pro příslušníky národnostních menšin. Na institucích vyššího vzdělávání a technických školách druhého stupně se mají příslušníkům menšin přiměřeně snížit nároky a standardy pro přijetí, se zvláštním přihlédnutím k menšinám s malou populací. K tomu mají všechny místní vlády a školy různými způsoby pomáhat studentům z chudých poměrů k dokončení vzdělání. Střední školy či třídy speciálně přijímající menšinové studenty mají být zřizovány i v ekonomicky rozvinutějších oblastech. Učitelé a absolventi menšinového původu jsou formou benefitů povzbuzováni, aby vyučovali v autonomních územích.⁵⁹

V případě nutnosti mohou státní orgány vyšších úrovní vyslat do autonomních území doktory, učitele, vědce a techniky, za což jim náleží odpovídající příplatky (čl. 70).

4.3.2. Zákon o vzdělávání

Zákon o vzdělávání byl přijat na třetím zasedání Stálého výboru Osmého sjezdu Všečínského shromáždění lidových zástupců 18. března 1995. V jeho šestém článku se můžeme dočíst, že stát vzdělává v oblastech patriotismu, kolektivismu,

⁵⁹ *Law of the People's Republic of China on Regional National Autonomy* [online]. [cit. 2017-09-04]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/government/207138.htm>

socialismu a učí význam ideálů, etiky, disciplíny, právního řádu, národní obranu a národní jednoty.⁶⁰ Národní jednotou je zde myšlena jednota čínského lidu, který se skládá z mnoha etnik, a je pochopitelné, že se stát snaží tyto hodnoty vštěpovat lidu již od raného věku, škola zde slouží jako základní nástroj ideologické propagandy.

Článek devátý určuje všem občanům právo a povinnost na získání vzdělání a garantuje všem občanům bez ohledu na etnickou příslušnost stejné příležitosti na získání vzdělání v souladu se zákonem. Dle článku číslo deset poskytne stát s přihlédnutím k specifikům a potřebám různých etnických menšin pomoc při rozvoji vzdělávání v jimi obývaných regionech. Článek číslo dvanáct ustanovuje, že základním mluveným a psaným jazykem ve školách a jiných vzdělávacích institucích bude čínština, s výjimkou těch institucí, kde tvoří příslušníci etnických menšin většinu, v tom případě probíhá výuka v jazyce daného etnika nebo v jazyce, který místní etnické skupiny běžně používají.⁶¹ Je však již zcela běžné, že jsou školy všech úrovní bilingvní.⁶²

4.3.3. Zákon o povinném vzdělání

V článku číslo 31 tohoto zákona přijatého 12. dubna 1986 na čtvrtém zasedání Šestého sjezdu Všečínského shromáždění lidových zástupců a novelizovaného 29. června 2006 na 22. zasedání Stálého výboru Desátého sjezdu Všečínského shromáždění lidových zástupců je uvedeno, že učitelé pracující v oblastech obydlených etnickými menšinami, v oblastech odlehlých nebo chudých mají nárok na podporu za práci ve ztížených podmínkách nebo chudých oblastech.⁶³ Jedná se o opatření, které má za cíl zvýšit vzdělanost v těchto problematických a často zaostalých oblastech. Od učitelů se zde vyžaduje zcela odlišný přístup, než jaký se uplatňuje v rozvinutých oblastech, žáci jsou mnohdy vytíženi dalšími povinnostmi, které jsou spjaty s životem v tamějších specifických podmínkách, a nejsou schopny věnovat dostatečný čas průběžné přípravě. Tento zákon se snaží tyto faktory

⁶⁰ Education Law of the People's Republic of China. *Administrative Law* [online]. 1995 [cit. 2017-11-02]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383710.htm

⁶¹ Education Law of the People's Republic of China. *Administrative Law* [online]. 1995 [cit. 2017-11-02]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383710.htm

⁶² SAUTMAN, Barry. *Ethnic Law and Minority Rights in China: Progress and Constraints*. Str. 289

⁶³ Compulsory Education Law of the People's Republic of China. *Administrative Law* [online]. 2006 [cit. 2017-11-02]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383936.htm

zohlednit formou speciální dotace učitelům, zároveň se také jedná o pobídku učitelům z jiných oblastí, aby zvážili změnu svého působiště, o čemž více pojednává následující článek tohoto zákona.

Článek číslo 33 stejného zákona předepisuje, že Státní rada a místní lidové vlády různých úrovní mají podporovat a nabádat učitele v urbánních školách a absolventy škol vyššího vzdělávání v tom, aby se šli věnovat povinnému vzdělávání do rurálních oblastí a oblastí obývaných etnickými menšinami. Zároveň stát nabádá absolventy škol vyššího vzdělávání, aby v těchto oblastech, kde je nedostatek učitelů, dobrovolně vyučovali. Administrativní oddělení pro vzdělání lidových vlád na okresní úrovni mají ručit za jejich kvalifikaci jakožto učitelů v souladu se zákonem a doba jejich výuky se započítává do doby jejich služby.⁶⁴ Nedostatek učitelů v těchto oblastech je realitou a vážným problémem v čínském vzdělávacím systému, důsledná implementace tohoto článku je tedy klíčovou úlohou pověřených institucí. Dlouhodobým problémem bylo nedostatečné financování, vzdělání a celkový přístup k učitelům v těchto oblastech, což vedlo místní učitele k tomu, že preferovali odchod do měst. Situace se výrazně zlepšila od června 2015, kdy Státní rada uveřejnila svůj pětiletý plán na zlepšení rurálního vzdělávání. Prostředkem, jak toho dosáhnout, bylo poskytnout další benefity učitelům vyučujícím v těchto oblastech a přilákat tak učitele z měst a zároveň také navýšit financování tamějších škol. Do září roku 2016 bylo do 600 kritických oblastí převedeno 5.3 miliard RMB na podporu učitelů. Díky tomu se situace v těchto oblastech výrazně zlepšila a mnohé z nich zaznamenaly příliv učitelů. Je vhodné zmínit, že tři z deseti držitelů národní ceny za vzorové učitele za rok 2016 mělo dlouholetou zkušenost s výukou v rurálních oblastech.⁶⁵

Článek číslo 47 stejného zákona říká, že Státní rada a místní lidové vlády na okresní a vyšší úrovni vytvoří ve světle reálných potřeb zvláštní fondy na pomoc spojenou

⁶⁴ Compulsory Education Law of the People's Republic of China. *Administrative Law* [online]. 2006 [cit. 2017-11-02]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383936.htm

⁶⁵ ZHANG, Zhihao. More teachers willing to work in rural schools as conditions improve. *China Daily*[online]. 2016 [cit. 2017-11-05]. Dostupné z: http://www.chinadaily.com.cn/china/2016-08/31/content_26659209.htm

s poskytováním povinného vzdělání v rurálních oblastech a oblastech obývanými etnickými menšinami.⁶⁶

4.3.4. Diskuze ke vzdělání

Vzdělání je klíčovým faktorem ovlivňujícím socioekonomický rozvoj země a jejího lidu, bez kvalitního vzdělávacího systému není možné zlepšit životní podmínky chudého a nevzdělaného obyvatelstva, jehož počet je v Číně i přes všechny dosavadní pokroky poměrně vysoký. Podle orientačního průzkumu provedeného v roce 2015 na jednom procentu čínské populace ukázaly statistiky, že je v Číně 5.42% míra negramotnosti u populace starší patnácti let, průzkum také ukázal, že negramotných je 2.89% mužů a 8.01% žen. Nejvyšší míry negramotnosti jsou v oblastech obývaných etnickými menšinami a v odlehlých a chudých oblastech.⁶⁷ Statistika podává výpověď i o současném postavení žen, neboť v oblastech, které problém vysoké negramotnosti sužuje nejvíce, se většinou nejvíce nadějí vkládá do mužských potomků, protože oni jsou těmi, od kterých se očekává, že ve stáří zajistí své rodiče. Zatímco od žen se očekává, že se vdají a budou se starat o domácnost. Z toho důvodu zajišťují rodiče vzdělání především mužským potomkům.

Na příslušníky etnických menšin je nahlíženo jako na skupinu lidí a nejsou posuzováni jako jednotlivci, což by mělo svůj význam, neboť různí lidé ve stejné etnické skupině pocházejí z různých finančních, geografických a vzdělávacích poměrů. Pro mnohé rodiny je stále nemožné poskytnout dětem vyšší vzdělání, právě z důvodu vysokého školného. Ministerstvo školství ČLR udává, že i při současném systému půjček a stipendií není 30% studentů schopno zaplatit školné, přičemž většina těchto případů připadá na příslušníky etnických menšin. Pokud ústřední vláda usiluje o skutečnou rovnost příležitostí, a to i na rovině individuální, pak musí brát v potaz všechny faktory, které ovlivňují možnosti přístupu ke vzdělání. Tyto faktory mohou být geografické, náboženské či socioekonomické.⁶⁸

⁶⁶ Compulsory Education Law of the People's Republic of China. *Administrative Law* [online]. 2006 [cit. 2017-11-02]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383936.htm

⁶⁷ 中华人民共和国国家统计局. Illiterate Population Aged 15 and Over by Sex and Region. *China Statistical Yearbook* [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2016/indexeh.htm>

⁶⁸ XIANG, Meng. Access to Higher Education of Ethnic Minorities in China. Str. 102-103

Univerzity mají pevně stanoveny konkrétní kvóty na počty přijatých studentů z řad etnických menšin, mnohé elitní školy pak pro menšinové studenty dokonce zřizují speciální třídy.⁶⁹ V Číně vzniklo čtrnáct národnostních univerzit a akademií, z nichž je nejznámější a nejprestižnější v Pekingu sídlící Minzu University of China. Žebříček čínské *Alumni Association* 校友会 jednotlivé univerzity podle celkové kvality vyhodnotil následujícím způsobem⁷⁰:

Tabulka 3: Seznam nejlepších národnostních univerzit v Číně

Pořadí	Název instituce	Celkové pořadí mezi čínskými univerzitami v roce 2018	Pořadí v příslušné provincii
1	Minzu University of China	80	15
2	Yunnan Minzu University	172	4
3	South-Central University for Nationalities	174	10
4	Southwest Minzu University	196	8
5	Guangxi University for Nationalities	229	4
6	Northwest University for Nationalities	237	5
7	Qinghai University for Nationalities	329	2
8	Guizhou University for Nationalities	330	3
9	Tibet University for Nationalities	357	bez pořadí
10	North Minzu University	363	3
11	Dalian Minzu University	375	27
12	Hubei University for Nationalities	441	20
13	Sichuan University for Nationalities	689	31
14	Hohhot Minzu College	705	13

Vypracováno autorem podle dat Alumni Association China

V jiných žebříčcích se vyskytují i další národnostní univerzity, jedná se například o Xingyi Normal University for Nationalities a Inner Mongolia University for the Nationalities⁷¹. Národnostní univerzity se s výjimkou Xinjiangu nacházejí ve všech

⁶⁹ ZANG, Xiaowei. *Ethnicity in China: A Critical Introduction*. Str. 47

⁷⁰ 校友会 2018 中国民族类大学排行榜, 中央民族大学第一. *中国国校友会网* [online]. 2018 [cit. 2018-04-27]. Dostupné z: http://www.cuaa.net/paihang/news/news.jsp?information_id=134388

⁷¹ 民族类大学排名_民族类高校排名_民族类院校排名_2018-2019 年分类型大学排名. *金苹果排行榜* [online]. 2018 [cit. 2018-04-27]. Dostupné z: <http://www.nseac.com/html/259/679993.html>

autonomních oblastech Číny, mimoto také v oblastech se silnou přítomností etnických menšin. Žebříček, který byl uveden, čerpal z žebříčku 700 nejlépe hodnocených čínských univerzit⁷², umístění do 200. místa by se tedy dalo považovat za znak velice kvalitní univerzity, je však důležité vzít i v potaz úroveň univerzit v dané provincii. Ekonomicky rozvinutější a hustěji zalidněné provincie zároveň nabízí i větší výběr univerzit, zatímco v zaostalejších provinciích s vyšším procentem etnických menšin je celkový počet univerzit zpravidla nižší a národnostní univerzity se zde těší i prominentnějšímu postavení. Například Qinghai University for Nationalities má se svým druhým místem v provincii zdánlivě skvělé postavení, je však nutno podotknout, že v této provincii byly hodnoceny pouze tři univerzity. Obdobně v Tibetu byly uvedeny také univerzity tři, ale hodnocení bylo uděleno pouze té na první příčce. V případě provincie Hubei se zde dokonce nacházejí národnostní školy dvě, South-Central University for Nationalities a Hubei University for Nationalities.

Mnozí studenti z řad příslušníků etnických menšin však dávají přednost studiu na standardních univerzitách, protože se snaží dosáhnout relativně vyšší úrovně vzdělání a získat prestižnější titul, je tomu dáno tím, že se na těchto univerzitách díky početnému zastoupení příslušníků hanského etnika vyskytuje vyšší míra konkurence mezi studenty.

Etnické menšiny jsou kromě snížení minimální bodové hranice u přijímacích zkoušek zvýhodněny i bonusovými body za svou etnickou příslušnost. Konkrétní výše těchto bonusových bodů se však neodvíjí přímo od toho, ke které etnické skupině náleží, ale má na ni vliv i místo původu jednotlivých uchazečů. Počítá se s tím, že určité etnicity dosáhly vyššího stupně akulturace, v tomto kontextu je možné říci, že jsou více „počinštěné“, díky tomu jim u přijímacích zkoušek nejsou přiznány stejné výhody jako příslušníkům stejného etnika, kteří však obývají oblasti s menší mírou přítomnosti hanského etnika a jejich stupeň akulturace je tudíž na nižší úrovni, což je dle této interpretace staví do znevýhodněné pozice.⁷³

V mnoha etnických oblastech žije obyvatelstvo tradičním způsobem života, který spočívá v zemědělské výrobě či pastevectví, a vzdělání nepovažují za prioritní nebo

⁷² 2018 最新中国大学排行榜发布：北大第 1 清华第 2. *新浪教育* [online]. 2017 [cit. 2018-04-27].

Dostupné z: <http://edu.sina.com.cn/gaokao/2017-12-25/doc-ifypxrpp3880471.shtml>

⁷³ ZANG, Xiaowei. *Ethnicity in China: A Critical Introduction*. Str. 47-48

k němu nemají z důvodu nedostatku škol a učitelů přístup. V této kapitole uvedená legislativa se snaží tento problém řešit a zajistit dostatek kvalifikovaných učitelů z venkova i z měst. Vyšší vzdělání je pro mnohé však stále velmi těžko dostupné, chtějí-li ho dosáhnout, musí se podstatně vzdálit od domova. Pokud však vyšší vzdělání získají, nemají většinou příležitost ho ve svém rodném kraji uplatnit a najít si zde zaměstnání, jsou tedy nuceni odejít za prací do měst. Dá se říci, že z jejich vzdělání profituje stát, ale ne daná komunita, ze které vzešli. Je pravdou, že oblasti, kde budou tito nově vzdělaní jedinci pracovat, se díky tomu začnou intenzivněji rozvíjet, což nastartuje rozvoj i dalších okolních regionů, ale tento proces je poměrně zdlouhavý.

4.4. Menšinová politika z ekonomické perspektivy

4.4.1. Zákon o regionální autonomii z hlediska ekonomiky⁷⁴

Podniky a instituce v autonomních oblastech mají při náborech zaměstnanců dávat v souladu s legislativou přednost příslušníkům etnických menšin a mohou je nabírat z řad menšin v rurálních a pasteveckých oblastech (čl. 23). Orgány samosprávy mají pravomoc samostatně vypracovávat a implementovat plány ekonomického rozvoje ve specifických podmínkách dané oblasti, musí však přitom vycházet z relevantních státních směrnic (čl. 25), pro dosažení tohoto rozvoje mohou racionálně reorganizovat výrobní vztahy a strukturu ekonomické administrace a podporovat rozvoj neveřejného sektoru (čl. 26).

Dle článku číslo 29 mohou orgány autonomní samosprávy v souladu s celostátními plány nezávisle realizovat lokální stavební projekty dle svých finančních a materiálních možností. Stejně tak mohou spravovat i podniky a instituce ve své jurisdikci (čl. 30) nebo se věnovat ekonomickým a obchodním aktivitám se zahraničím a se svolením Státní rady dokonce otevřít přístavy pro zahraniční obchod, v případě pohraničních oblastí mohou provozovat obchod přeshraniční, díky čemuž se bude tamějším úřadům samosprávy dostávat od státu preferenčního zacházení (čl. 31). Jelikož je ekonomický rozvoj menšinových oblastí jedním

⁷⁴ *Law of the People's Republic of China on Regional National Autonomy* [online]. [cit. 2017-09-04]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/government/207138.htm>

z hlavních cílů státní menšinové politiky, je pro něj klíčové, aby se zde dostatečně rozvíjel obchod. Není náhodou, že nejbohatší provincie jsou ty, které se jako první otevřely zahraničnímu obchodu, ústřední vláda se snaží tento postup zopakovat i v menšinových oblastech, které však ve většině případů nedisponují vhodnou polohou, aby se staly středisky obchodu, jako je tomu na východním pobřeží Číny. Masivní iniciativa One Belt One Road, která má za cíl vytvořit novou hedvábnou stezku, si klade za jeden z cílů přispět k rozvoji pohraničních oblastí na západě země, neboť zrovna ty by měly ležet na její plánované trase, je však zatím nejisté, do jaké míry bude tento projekt úspěšný. Konkrétním problémem, který vyvstal v důsledku toho, že pouze některé oblasti mohly obchodovat se zahraničím, bylo, že například Vnitřní Mongolsko bylo hlavní základnou pro výrobu kašmíru, avšak vývozní povolení na něj měla provincie Guangdong, která jej prodávala do zahraničí za podstatně vyšší cenu, čímž nejvíce bohatla ona sama.⁷⁵

Zastupitelské úřady vyšších úrovní musí vždy zohledňovat specifické podmínky autonomních území a poskytovat jim dostatečnou pomoc při vypracovávání svého plánu ekonomického rozvoje, poskytovat jim finanční, bankovní, materiální, technickou a personální podporu při rozvoji všech odvětví a prostřednictvím různých zvýhodnění podporovat domácí i zahraniční investice do těchto oblastí (čl. 54, 55). V případě velkých projektů výstavby infrastruktury se stát zavazuje poskytnout větší část finančních prostředků a zapojit do financování i relevantní banky. U některých infrastrukturních projektů, které jsou významné z celostátního hlediska a zpravidla vyžadují rovnoměrné finanční zapojení státu a daného regionu, může stát rozhodnout o zrušení nebo snížení finanční spoluúčasti regionu. Stát bude do autonomních území vysílat vyškolený vědecký a technický personál za účelem zvýšení tempa vědecko-technického rozvoje (čl. 56). Pro podporu financování státem schválených projektů má stát využívat peněžní a kapitálové trhy a je v jeho zájmu nabádat komerční banky k intenzivnějšímu poskytování investičních půjček pro uspokojení investičních potřeb podniků v autonomních územích (čl. 57). Při těžbě nerostných surovin a výstavbě v autonomních územích musí stát vycházet z jejich nejlepších zájmů a mít na paměti dopady na jejich každodenní život. Pokud

⁷⁵ ZHANG, Haiting. The Laws on the Ethnic Minority Autonomous Regions in China: Legal Norms and Practices. Str. 256

se stát rozhodne k těžbě na autonomních územích, měl by jim poskytnout odpovídající kompenzaci (čl. 65).

Zastupitelské úřady vyšších úrovní by měly zajišťovat vzájemnou výměnu podnikových manažerů a technického personálu mezi autonomními územími a ekonomicky vyspělejšími oblastmi, čímž by personál ze zaostalejších autonomních oblastí získal příležitost naučit se od svých protějšků z vyspělejších oblastí novým a efektivnějším postupům (čl. 58). Rozdíl ve stupni ekonomického rozvoje mezi menšinovými oblastmi a vyvinutějšími regiony se má zmenšovat prostřednictvím již dříve zmíněných zvýhodnění v oblastech zahraničního obchodu, zkvalitňováním lokální výroby a postupným zvyšováním transferových plateb do autonomních území v závislosti na celkovém růstu národní ekonomiky (čl. 61, 62). Prostřednictvím investic, financování a daňových politik vyšších úrovní vlády se má přispět k rozvoji všech odvětví, podniků a výroby tradičních výrobků a speciálních produktů menšin.

4.4.2. Strategie rozvoje západu

V 80. a 90. letech 20. století za éry Deng Xiaopingových reformů započal nebyvalý ekonomický růst Číny, řídit se tezí, že je jedno jakým způsobem se dosáhne výsledku, klíčový je pouze výsledek samotný. Vydal se tak cestou pragmatismu a přesvědčil národ, že částečné otevření Číny tržní ekonomice neznamená ideologickou prohru. Hlavním výsledkem mělo být zbohatnutí všech obyvatel Číny, ale ne najednou a stejným tempem, první měly zbohatnout pobřežní provincie na východě země, což mělo nastartovat kaskádový růst i v západních provinciích, které se vyznačují silnou přítomností etnických menšin. Rozdíly v hospodářském růstu mezi těmito oblastmi Číny však narostly do nebezpečných rozměrů. Západní regiony odmítaly prodávat východním provinciím surové materiály, protože viděly velkou nespravedlnost v tom, že je na východ prodávaly za fixní ceny stanovené státem, odkud však byly přeprodávány do celého světa za podstatně vyšší tržní ceny.⁷⁶ Na přelomu tisíciletí již bylo zřejmé, že je nutné začít plnit sliby dané vnitřním oblastem Číny a zajistit i jejich rozvoj. Iniciátorem tohoto programu byl

⁷⁶ Lai China's Western Development Program, str. 438 (Xu Bingwen et al., 1992: 267-68)

generální tajemník KS Číny Jiang Zemin, který s myšlenkou realizace rozvoje západu veřejně vystoupil v roce 1999 a označil ji jako „velký rozvoj západu“ xibu da kaifa 西部大开发.

Čína sama však neměla dostatek zdrojů, aby v západních oblastech vybudovala veškerou infrastrukturu a průmysl, vláda se rozhodla udělit těmto oblastem další zvýhodnění, aby zde přilákala zahraniční investice. Vláda se rozhodla s větším důrazem rozvíjet klíčová města a oblasti ležící na významných dopravních tepnách, jako je například Dlouhá řeka, aby později sloužily jako průmyslová centra okolních regionů.⁷⁷

Zajímavým zjištěním je, jak tato kampaň ovlivnila rozvoj různých oblastí s přihlédnutím k jejich etnické skladbě. Z výzkumu Enze Hana a Christophera Paika, kteří hledali korelaci mezi stupněm rozvoje oblasti, který odvozovali ze satelitních snímků a změnou v svítivosti dané oblasti, a její etnickou skladbou vyplývá zajímavý závěr. Největšího rozvoje se dostalo oblastem, kde je menšinové obyvatelstvo více integrované do zbytku Číny, zatímco v méně integrovaných oblastech se rozvoj soustředil do center s významnou hanskou populací. Autonomním oblastem jako je Tibet a Xinjiang se nedostalo tak velkého rozvoje jako AO Vnitřní Mongolsko, protože Vnitřní Mongolsko je v mnohem větší míře integrované, zejména kvůli většinové hanské populaci.⁷⁸

4.4.3. Zákon o tabákovém monopolu

Z článku číslo šest tohoto zákona z 29. června 1991 můžeme vyčíst, že autonomní oblasti musí brát v potaz a poskytovat preferenční zacházení pěstitelům tabákových listů a producentům tabákových výrobků v dané oblasti.⁷⁹ Záměrem tohoto zákona je poskytnout výhodu lokálním pěstitelům a zpracovatelům, aby měli možnost se v daném odvětví rozvíjet a byl omezen vliv externí konkurence. Ve výsledku má dojít k podpoře ekonomického rozvoje dané oblasti a vzniku pracovních míst, je

⁷⁷ LAI, Hongyi Harry. China's Western Development Program: Its Rationale, Implementation, and Prospects. Str. 450-51

⁷⁸ HAN, Enze a Christopher PAIK. Ethnic Integration and Development in China. Str. 35-39

⁷⁹ Law of the People's Republic of China on Tobacco Monopoly. *Economic Law* [online]. 1991 [cit. 2017-12-02]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383891.htm

však možné, že za situace, kdy je omezována konkurence, nejsou lokální subjekty nuceny udržovat konkurenceschopnou kvalitu zboží a služeb. V zákoně však není vysloveně uvedeno, že se vztahuje konkrétně k příslušníkům národnostních menšin, v praxi mohou tedy být těmito zvýhodněnými subjekty Hanové trvale žijící na daném území.

4.4.4. Zákon o nerostném bohatství⁸⁰

Zákon o nerostném bohatství byl poprvé schválen 19. března 1986 na 15. zasedání Stálého výboru Šestého sjezdu Všečínského shromáždění lidových zástupců a potom novelizován 29. srpna 1996.

Jeho desátý článek říká, že při těžbě nerostného bohatství v autonomních oblastech by měl stát brát v potaz zájmy dané oblasti a přijmout opatření, které jsou příznivá pro její ekonomický rozvoj, její produkci a blaho tamějších menšin. Orgány samosprávy v autonomních oblastech musí mít v souladu s právními předpisy a jednotnými státními plány prioritní právo na racionální těžbu a užívání nerostného bohatství, které může být lokálními autoritami využíváno.

Přístup k nerostnému bohatství byl velkým problémem pro autonomní oblasti na západě Číny, příčinou byly příliš nízké stanovené ceny surovin a vlastnické dohody. Suroviny se těžily v menšinových oblastech a za nízké ceny se prodávaly do jiných provincií, kde byly zpracovány a jejich cena se podstatně zvýšila o přidanou hodnotu, takže v konečné fázi z těchto surovin nejvíce profitovaly východní oblasti.⁸¹

⁸⁰ Mineral Resources Law of the People's Republic of China. *Economic Law* [online]. 1986 [cit. 2017-12-02]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383942.htm

⁸¹ ZHANG, Haiting. The Laws on the Ethnic Minority Autonomous Regions in China: Legal Norms and Practices. Str. 261

4.4.5. Zákon o obecních podnicích⁸²

Zákon byl přijat 29. října 1996 na 22. zasedání Stálého výboru Osmého sjezdu Všečínského shromáždění lidových zástupců a řeší legislativu týkající se „obecních podniků“, které ve svém druhém článku definuje jako různé typy podniků, které jsou založeny v obcích (a vesnicích v jejich jurisdikci) s nadpoloviční většinou kapitálu investovanou rurálními ekonomickými kolektivy nebo farmáři a které přijaly závazek podporovat zemědělství.

V článku šestém se píše, že stát nabádá a hlavně pomáhá ekonomicky zaostalým oblastem a oblastem obývaným etnickými menšinami rozvinout obecní podniky a pobízí obecní podniky a další ekonomické organizace v ekonomicky rozvinutých oblastech, aby různými způsoby pomáhaly zaostalým oblastem nebo oblastem s menšinovou populací při provozování svých obecních podniků.

Článek číslo 19 dále říká, že stát po určitou dobu a za určitých okolností aplikuje zvýhodněnou daňovou politiku vůči malým a středním obecním podnikům, které splňují jednu ze stanovených podmínek. Jednou z těchto podmínek je, že musí být založeny v oblastech obývaných etnickými menšinami, případně v oblastech odlehlých či chudých.

V článku číslo 21 je pak dáno, že lidové vlády na okresní a vyšší úrovni mohou v souladu s relevantními předpisy státu vytvořit rozvojové fondy pro obecní podniky. Článek 22 pak stanovuje, že tyto fondy mohou být využity například následovně:

a) k podpoře rozvoje obecních podniků v oblastech obývaných etnickými menšinami, v odlehlých a chudých oblastech.

b) k podpoře ekonomické a technologické spolupráce mezi obecními podniky v rozvinutých oblastech a obecními podniky v ekonomicky zaostalých oblastech, oblastech obývaných etnickými menšinami a k podpoře realizace jejich společných investičních projektů.

⁸² Law of the People's Republic of China on Township Enterprises. *Civil and Commercial Laws* [online]. 1996 [cit. 2018-05-05]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/11/content_1383587.htm

Konkrétní postupy pro založení, využívání a správu těchto fondů však formuluje Státní rada.

4.4.6. Zákon o elektrické energii⁸³

Tento zákon byl přijat 28. prosince 1995 na 17. zasedání Stálého výboru Osmého sjezdu Všečínského shromáždění lidových zástupců. Jeho osmý článek ustanovuje, že stát bude asistovat a podporovat oblasti etnických menšin v jejich úsilí rozvinout svůj průmysl elektrické energie. Článek číslo 47 pak ještě dodává, že stát přijme zvýhodněnou politiku týkající se elektrifikace venkova a poskytne zvláštní podporu při energetické výstavbě v rurálních oblastech obývaných etnickými menšinami.

Čínský projekt elektrifikace je vůbec nejúspěšnějším projektem svého druhu. Roku 2015 oznámila Čína úplnou elektrifikaci, jinými slovy, všichni obyvatelé Číny mají přístup k elektrické energii. Od roku 1949 do roku 2015 se Číně podařilo poskytnout elektřinu 900 milionům lidí, což nemá v dějinách obdoby.⁸⁴

4.5. Menšinová politika z ekologické perspektivy

Článek číslo 27 Zákona o regionální autonomii říká, že orgány samosprávy autonomních oblastí v souladu s právními předpisy, určí vlastnictví a právo na využívání pastvin a lesů v těchto oblastech. Článek 28 pak ještě dodává, že tyto orgány také mají spravovat a chránit přírodní zdroje daných oblastí. Mají rozvíjet pastviny a lesy výsadbou stromů a trav a je zakázáno ničení těchto biotopů ať už organizacemi nebo jednotlivci. V souladu s právními předpisy a unifikovaným státním plánem mohou orgány samosprávy racionálně exploatovat a využívat přírodní zdroje, které mají lokální autority zmocnění využívat, je však přísně zakázáno ničit lesy a pastviny za účelem zemědělského využití.⁸⁵ V případě

⁸³ Electric Power Law of the People's Republic of China. *Economic Law* [online]. 1995 [cit. 2017-12-08]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383731.htm

⁸⁴ HE, Gang a David G. VICTOR. Experiences and lessons from China's success in providing electricity for all. Str. 2-3

⁸⁵ *Law of the People's Republic of China on Regional National Autonomy* [online]. [cit. 2017-09-04]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/government/207138.htm>

Vnitřního Mongolska tak ale vzniká problém, který brání příslušníkům mongolského etnika, aby pokračovali ve svém tradičním způsobu života. Budeme-li totiž vycházet z diskutabilního stanoviska, že nomádský způsob života a nadměrný chov dobytka jsou příčinami desertifikace, je pak takové chování dle Zákona o regionální autonomii nepřípustné, neboť poškozují chráněné biotopy. Mongolští pastevcí jsou tedy nuceni změnit svůj tradiční styl života a na dobu minimálně pěti let se usadit ve městech a na vesnicích, dochází k tzv. „ekologické migraci“. Mnozí Mongolové, kteří jim byli nuceni podstoupit, se ocitli v hanských městech, kde jim chyběly schopnosti pro uplatnění se v jiných odvětvích a jejich ekonomická situace se začala zhoršovat. V těchto oblastech často chyběly i národnostní školy, které by byly vybavené pro výuku příslušníků menšin, což jejich situaci nikterak nepomáhalo. Na všech regionálních úrovních nejsou příslušníci mongolského etnika v orgánech samosprávy reprezentováni dostatečně, aby byli schopni zvrátit rozhodovací procesy ve svůj prospěch.⁸⁶

Dle článku 66 by měl stát do svého národního rozvojového plánu zahrnout velké konzervační a ekologicky vyvážené projekty v autonomních územích a odměňovat ty autonomní území, která přispívají k ochraně životního prostředí. Pro podniky a instituce, které se nachází v autonomních územích, ale jsou přidružené k státním orgánům vyšších úrovní, platí, že musí při nábore zaměstnanců dávat přednost příslušníkům místních národnostních menšin, musí se řídit místními direktivami a pravidly a souhlasit s dohledem místních orgánů samosprávy (čl. 67).

4.6. Menšinová politika ze společenské perspektivy

Obdobně jak bylo zmíněno již v ústavě v článku číslo 36, garantuje Zákon o regionální autonomii v člancích 10 a 11 menšinám právo svobodně využívat svůj vlastní jazyk, praktikovat svou tradiční kulturu a náboženství. Náboženské aktivity však nesmí narušovat veřejný pořádek a zdraví obyvatelstva.⁸⁷ Pro samotný vznik a otevření různých míst a budov sloužících ke sdružování za účelem provozování

⁸⁶ CHRISTOPHER P., Atwood. China's Regional Ethnic Autonomy Law: Does It Protect Minority Rights?. In: *Congressional-Executive Commission on China* [online]. 2011 [cit. 2018-05-17]. Dostupné z: <https://library.uoregon.edu/ec/e-asia/read/ethnic-china.pdf>

⁸⁷ *Law of the People's Republic of China on Regional National Autonomy* [online]. [cit. 2017-09-04]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/government/207138.htm>

náboženských aktivit je potřeba získat schválení ústřední vlády, která vyžaduje, aby v čele těchto náboženských organizací stáli skupiny loajální KS Číny a myslence socialismu. Všechny materiály obsahující náboženskou tematiku musí také projít zevrubnou kontrolou, pro jejich další úpravy a určení způsobu využití je nutné získat schválení příslušných státních orgánů. Veškeré finanční dary směřující k čínským náboženským organizacím ze zahraničí musel až do nedávna schvalovat Státní úřad pro náboženské záležitosti, který, jak bylo zmíněno v kapitole číslo x, bude včleněn do Oddělení práce na jednotné frontě, čímž na něj tato pravomoc pravděpodobně přejde.⁸⁸ Je samozřejmé, že aktivity náboženských organizací nesmí stát v cestě plánům ústřední vlády, vystupovat proti jednotě Číny a porušovat zákon. Každopádně náboženství představuje pro KS Číny hrozbu, představuje jiný ideologický systém, pod jehož praporcem se mohou sdružovat miliony lidí. Členové strany mají dokonce přes oficiálně proklamovanou svobodu náboženského vyznání garantovanou ústavou zakázáno vyznávat jakékoli náboženství.^{89 90}

Zákon o regionální autonomii v člancích číslo 38 až 42 stanovuje, že do odpovědnosti orgánů samosprávy v autonomních územích patří také podpora, rozvoj a ochrana menšinové kultury prostřednictvím různých typů médií, rozvoj příslušných kulturních institucí, ochrana historických památek, plánování vědeckého a technologického rozvoje, zlepšení zdravotnického systému a podpora moderní i tradiční menšinové medicíny, rozvoj sportu a mezioblastní výměna v dříve zmíněných odvětvích. Podle článku 44 mají jednotlivé orgány samosprávy za úkol vypracovat opatření týkající se plánování rodiny.⁹¹

V 70. a 80. letech minulého století se čínská vláda rozhodla, že rapidní růst populace představuje závažnou hrozbu pro další ekonomický rozvoj státu a je tedy nutné zavést opatření pro snížení porodnosti. K tomuto účelu mělo sloužit zavedení osvěty v oblasti používání antikoncepce a plánování rodiny. Nejvýznamnějším

⁸⁸ DAVID L., Phillips. China's Regional Ethnic Autonomy Law: Does It Protect Minority Rights?. In: *Congressional-Executive Commission on China* [online]. 2011 [cit. 2018-05-17]. Dostupné z: <https://library.uoregon.edu/ec/e-asia/read/ethnic-china.pdf>

⁸⁹ China's top paper warns party officials against 'spiritual anesthesia'. *Reuters* [online]. 2017 [cit. 2018-05-09]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-china-congress-religion/chinas-top-paper-warns-party-officials-against-spiritual-anesthesia-idUSKBN1CH06O>

⁹⁰ 中国纪检监察报：坚守“党员不能信教”的铁规矩. *ChinaNews* [online]. 2015 [cit. 2018-05-09]. Dostupné z: <http://www.chinanews.com/gn/2015/05-24/7297385.shtml>

⁹¹ *Law of the People's Republic of China on Regional National Autonomy* [online]. [cit. 2017-09-04]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/government/207138.htm>

krokem však bylo zavedení „politiky jednoho dítěte“, která povolovala párům pouze jedno dítě. Existovaly však výjimky z této politiky, jednak byla primárně zaměřená na urbánní obyvatelstvo, ale také z ní byly v rámci preferenční politiky vyjmuty etnické menšiny, které měly povoleny více potomků, přičemž limity byly stanoveny individuálně podle jednotlivých regionů. Politika jednoho dítěte byla oficiálně zrušena v roce 2016, ale v době její implementace byla důležitým faktorem ovlivňujícím migraci Hanů a zprostředkovaně i hanizaci, neboť stejné výhody mohli v menšinových oblastech požívat i tamější Hanové, kteří se zde za tímto účelem mnohdy stěhovali. Bylo to umožněno tím, že podle článku číslo 48 Zákona o regionální autonomii garantuje orgán autonomie na svém území rovná práva příslušníkům všech národností na příslušném území, což plnilo úlohu pobídky pro další migraci příslušníků hanského etnika do menšinových autonomních oblastí.

Ústřední vláda do značné míry respektuje právo jednotlivých menšin na využívání vlastního jazyka, dokonce vyvinula snahy pro obnovu a kodifikaci vymírajících menšinových jazyků, kromě toho poskytuje legislativní záruky na ochranu menšinové kultury, kterou využívá pro propagaci etnické diverzity v Číně. Zastupitelé z řad etnických menšin mají podle článku číslo 38 Zákona o poslancích v Národním lidovém shromáždění a Místních lidových shromážděních různých úrovní, který byl přijat na pátém zasedání Sedmého sjezdu Všečínského zasedání lidových zástupců, právo na nezbytnou výpomoc ze strany relevantních útvarů, přičemž tyto útvary musí brát ohledy na aspekty, jakými jsou například jazyková vybavenost v mluvené i psané podobě, jejich zvyky a obyčeje.⁹² Je však v zájmu ústřední vlády nadále zvyšovat procento obyvatel, kteří jsou schopni domluvit se obecnou čínštinou. Čínské tažení proti ngramotnosti dosáhlo relativně rychlého úspěchu, když se procento lidí, kteří ovládají obecnou čínštinu, zvedlo z 53% v roce 2000 na zhruba 73% v roce 2015, přičemž 95% gramotné populace využívá standardní znaky.⁹³ K tomu dozajista přispěl rozvoj vzdělávacího systému, ale svou roli sehrávají i moderní technologie. Čím dál větší procento populace má přístup

⁹² Law of the People's Republic of China on Deputies to the National People's Congress and to the Local People's Congresses at Various Levels. *Constitution and the Related Laws* [online]. 1992 [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383821.htm

⁹³ 教育部：中国识字人口使用规范汉字比例超过 95%. *ChinaNews* [online]. 2017 [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://www.chinanews.com/sh/2017/07-18/8280652.shtml>

k televiznímu vysílání a přesto, že má většina regionů své vlastní lokální stanice, těší se největší popularitě kanály státní stanice China Central Television 中国中央电视台, jejíž převážná část pořadů je lokalizovaná do obecné čínštiny, což ji pomáhá šířit po celé zemi.

4.7. Hodnocení výzkumu

Dříve uvedené skutečnosti poslouží pro mnohostranný popis současné situace a nastínění pravděpodobného budoucího vývoje etnické politiky v Číně.

V první řadě je potřeba zmínit, že nová ústava přijatá zhodnotit problematiku územní autonomie. Autonomní území poskytují menšinám vhodné podmínky pro uchování své kultury a zajištění svého dalšího rozvoje, problémem je, že relevantní legislativa je formulována příliš obecně a vlády jednotlivých autonomních územních celků nevynakládají dostatečné úsilí, aby tuto situaci zvrátily. Největší moc na těchto územích však nemají ani příslušníci daného etnika, ale, jak bylo dokázáno, tak Hanové, což dále omezuje autonomní úřady různých úrovní v rozhodovacích a legislativních procesech. Menšiny mají sice v těchto oblastech zvláštní pravomoci, ale ty se ve své podstatě mnohdy pouze snaží překlenout rozdíl mezi postavením menšin a hanského obyvatelstva, kde přes různé klauzule o rovnoprávnosti v samotné ústavě stále existuje značná nerovnováha. Vzhledem k dlouhodobému vývoji se nedá očekávat, že by se v oblasti autonomie v dohledné době objevila nová zásadní legislativa nebo, že by se autonomní úřady začaly více zasazovat o posílení svých pozic. Oficiální rétorika mluví o zastoupení menšin ve Všečínském shromáždění lidových zástupců v poměru, který přesahuje jejich poměr k celkové populaci, čímž má vzniknout dojem, že jim je poskytována významná politická moc, avšak i takové naddimenzované zastoupení působí zanedbatelně ve srovnání s drtivou hanskou většinou. Pravdou je, že politická moc příslušníků menšin je velmi malá, přičemž pro nápravu tohoto problému nebyly doposud přijaty žádné významné kroky. Bez nátlaku ze strany samotných menšin se však nedá očekávat, že by byl tento problém ústřední vládou aktivně řešen.

Mnohé kroky ústřední vlády zacílené na ochranu práv etnických menšin a poskytnutí určitých zvýhodnění s sebou přinesly i vedlejší důsledky, které šly proti jejich zájmům. Garance stejných práv všem menšinám na daném autonomním

území ve svém důsledku podporuje hanizaci a sinizaci, čímž dochází k potlačování menšinové kultury. Tento proces je zamýšlený a dlouhodobý, ústřední vláda tímto způsobem utužuje svou kontrolu nad menšinovými územími, aby zde snadněji prosadila své zájmy, neboť stupeň sinizace různých oblastí odpovídá stupni jejich integrace se zbytkem země. Dříve uvedený výzkum prokázal, že míra integrace má vliv na míru rozvoje, které se dostává převážně menšinovým oblastem na západě země ze strany státu. Dá se předpokládat, že je rozvoj těchto oblastí vnímán jako bezpečnější investice pro stát, neboť jsou z politického hlediska stabilnější a také se zde dá rychleji rozvíjet místní ekonomický potenciál. Je logické soustředit regionální rozvoj do určitých center, odkud se bude radiálně šířit dále, a integrovanější centra pro tuto strategii představují vhodnější základnu. Zároveň však tento přístup vysílá signál méně integrovaným oblastem, že je jejich budoucí rozvoj podmíněn učiněním kroků pro hlubší integraci. Pro Čínu bude rozvoj západních oblastí i nadále klíčovým úkolem, protože ačkoli otevření východních oblastí zahraničnímu obchodu nastartovalo celý její ekonomický růst, příliš dlouho se čekalo, než dostaly svou příležitost i západní regiony země. Nedošlo ke spravedlivému přerozdělování výnosů z těchto obchodů mezi jednotlivé oblasti, což vedlo k situaci, kdy se na východě nacházela levná pracovní síla a suroviny, zatímco na východě zůstávala veškerá marže z těchto obchodů. Ve výsledku neměly západní oblasti na čem založit svůj rozvoj. Na západ budou nadále mířit velké kapitálové projekty, které budou mimo jiné souviset s budováním potřebné infrastruktury pro iniciativu One Belt One Road, kromě toho však vláda v tomto regionu nabízí investorům zajímavé investiční pobídky, které mají potenciál urychlit jejich ekonomický rozvoj.

Podnikům v menšinových oblastech se mnohdy dostává i určité míry protekce, aby dokázaly přežít v tvrdém prostředí čínského trhu. Takové podniky sice získají příležitost se na trhu uchytit, ale jejich konkurenceschopnost zůstává na nízké úrovni, protože nejsou tržními tlaky nuceny pracovat na své vlastní konkurenční výhodě. V případě obecních podniků jim však jsou poskytovány další výhody, které jsou cílené na zvýšení konkurenceschopnosti tím, že je podporována výměna znalostí mezi nimi a podniky z rozvinutějších oblastí a také hostováním zkušených manažerů. Kombinace protekcionismu, podpory ze strany státních orgánů a sdílení znalostí by mohla být vhodným prostředkem pro rozvoj menšinových obecních

podniků až na konkurenceschopnou úroveň, při které budou schopny dosáhnout prosperity.

Z hlediska jedince a jeho postavení ve společnosti požívají příslušníci etnických menšin na druhou stranu celé řady výhod. Je jim usnadněn přístup k vyššímu vzdělání, bývají oproti Hanům zvýhodňováni u soudů, příležitostně i při náboru zaměstnanců. Tyto výhody jsou pro jedince velice prospěšné a jsou přímou ukázkou pozitivní diskriminace, zároveň mají okamžité výsledky a mohou být interpretovány jako ukázka dobré etnické politiky státu. Pozitivní diskriminace je však špatně vnímána příslušníky hanské většiny, kteří s mnohými zvýhodněními nesouhlasí, jako příklad může sloužit nespokojenost Hanů se zvýhodněním menšin při přijímacích zkouškách na vysoké školy. Tuto politiku však v brzké době zásadní změny nečekají, neboť vzdělávání etnických menšin je pro stát záležitost strategického významu. Vzdělání je základní předpoklad pro další rozvoj menšinových oblastí a jejich hlubší integraci, samotní studenti se kvůli vzdělání stěhují do měst, kde jsou vystaveni celé řadě nových vlivů, které vedou k jejich počínšťování.

V budoucnu podle všeho Čínu čeká posílení dohledu a kontroly nad obyvatelstvem, v její historii měla často velká povstání poměrně nevinné a nenápadné počátky. Větší kontrole budou podrobeny různá zájmové uskupení, aby se v nich předešlo formování potenciálně rizikových myšlenek a aktivit. Jako indikátor tohoto vývoje mohou sloužit poslední kroky prezidenta Xi Jinpinga, který výrazně rozšířil pravomoci Oddělení práce na jednotné frontě, tak že do jejich pole působnosti připadnou i etnické a náboženské skupiny, přičemž v problematických oblastech Xinjiangu a Tibetu jde etnicita ruku v ruce s náboženstvím, ústřední vláda tím získá významný nástroj pro posílení svého dohledu v těchto oblastech. Dá se počítat s dalšími zátahy na neregistrované kostely a s jejich demolicemi, vláda se bude snažit snížit počet takových míst na minimum, aby mohla prostřednictvím registrovaných náboženských organizací efektivněji regulovat jejich fungování a způsob šíření víry. Konečným cílem je poté omezení dalšího růstu počtu křesťanů v zemi, jejichž počet přesáhne počet členů KS Číny.

Převzetí kontroly nad činností Státní komise pro etnické záležitosti Oddělením práce na jednotné frontě také předpovídá bližší dohled nejvyššího vedení nad

etnickými otázkami. Je možné, že menšinovou politiku čekají v budoucnu velké změny. Převzetí tří úřadů Oddělením práce na jednotné frontě, které představuje strategický nástroj kontroly prezidenta Xi Jinpinga, může být předzvěstí změny směru, kterým se tato politika doposud ubírala. Již dříve se Čína rázně vyhradila vůči krajanům s dvojitým občanstvím, když zdůraznila, že Číňané s dvojitým občanstvím mohou o své čínské občanství přijít. Tento krok vzbudil mezi krajany v zahraničí pobouření a obavy, avšak v Číně je vnímán víceméně pozitivně, neboť mnozí vnímají Číňany žijící v zahraničí za zrádce. Oddělení práce na jednotné frontě bude nyní schopno ovlivňovat obraz menšin v Číně a lépe koordinovat etnickou a náboženskou politiku se strategiemi Xi Jinpinga.

Čínská vláda učinila celou řadu kroků, aby v jazykové otázce co nejvíce vyhověla etnickým menšinám, v autonomních územích mohou využívat svůj jazyk ve školách i na úřadech. Avšak pro ústřední vládu by bylo mnohem praktičtější, kdyby všichni komunikovali pouze za pomoci obecné čínštiny. Příslušníci menšin, kteří touží po získání vysokého vzdělání a kariéře ani nemají na výběr a ovládnutí obecné čínštiny je pro ně povinnost, díky tomu je tento jazyk čím dál více univerzální.

5. Závěr

Kroky čínské vlády bezesporu vedou k hlubší asimilaci jiných etnik, chtějí-li tyto etnika také těžit z bohatnutí Číny, musí na oplátku také něco nabídnout, udělat vstřícné gesto vůči vládě. Čína si cení loajality a dokáže se za ni také odměnit, nabízí se zde dokonce paralela s historickým tributárním systémem, kdy dary čínskému císařskému dvoru byly pouze symbolickým gestem, za které následovala podstatně hodnotnější odměna. Nadřazené postavení Hanů je stále viditelné ve všech odvětvích, nejvíce zřetelné je to v politice, kde Hanové ve svých rukou drží reálnou moc a příslušníci menšin dostávají především čestné pozice.

Již bylo řečeno mnoho o tom, jak se má zlepšit současný systém, ale reálné kroky stále chybí a nejspíš nebudou ani v brzké době podniknuty. Většina legislativy ošetřující regionální autonomii a práva menšin nemá právní vymahatelnost a je formulována příliš vágně na to, aby mohla být realizována. Tato legislativa však budí zdání rozvinuté a komplexní etnické politiky, což se vládě daří v Číně samotné propagovat. Ústřední vláda byla velice úspěšná v boji proti chudobě a v elektrifikaci země, což se příznivě promítlo do života etnických menšin, avšak touto činností vláda sleduje i své vlastní dlouhodobé cíle, mezi které patří zajištění klidu a harmonie ve společnosti a rozvíjení ekonomického potenciálu etnických menšinových oblastí.

Je možné, že se v budoucnu stávající strategie vůči menšinám výrazně změní, neboť Čína vstupuje do éry neomezené vlády nejmocnějšího vůdce od doby Mao Zedonga, který má moc zásadně změnit kurz současné čínské politiky.

Abstract

The purpose of this thesis was to analyze an overall strategy of the Chinese government towards ethnic minorities living on the Chinese territory. To achieve this goal it is necessary to first analyze current legislature, which might have an impact on their lives, such a legislature includes Chinese Constitution, Law of the People's Republic of China on Regional National Autonomy and others. Many of the measures adopted by government, which should lead to a betterment of the lives of ethnic minorities, end up benefiting people of the Han ethnicity. Most of the minority laws are not formulated well and can't be applied in practice.

Seznam použitých zdrojů a literatury

Monografie a odborné články

- BAHENSKÝ, František. Etnografie v politických službách aneb Problematika vzniku národně-teritoriální autonomie v sovětském Rusku. In: , František Bahenský a kolektiv. *Národnostní politika na teritoriu bývalého SSSR*. Praha: Etnologický ústav Akademie věd České republiky, 2010, s. 7-26. ISBN 9788087112397.
- HAN, Enze a Christopher PAIK. Ethnic Integration and Dvelopment in China. *World Development*. Elsevier, 2017, **93**, 31-42.
- HORÁLEK, Adam. Etnické menšiny perspektivou čínské propagandy a médií. *Dálný východ*. 2013, **3**(1-2), 5-17. ISSN 1805-1049.
- LAI, Hongyi Harry. China's Western Development Program: Its Rationale, Implementation, and Prospects. *MODERN CHINA*. Sage Publications, 2002, **28**(No. 4), 432-466.
- MARTIN, Terry. The Origins of Soviet Ethnic Cleansing. *The Journal of Modern History* [online]. 1998, **70**(4), 813-861 [cit. 2018-04-17]. DOI: 10.1086/235168. ISSN 0022-2801. Dostupné z: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/10.1086/235168>
- MULLANEY, Thomas. *Coming to Terms with the Nation: Ethnic Classification in Modern China*. 1. United States of America, 2011. ISBN 9780520272743.
- SAUTMAN, Barry. Ethnic Law and Minority Rights in China: Progress and Constraints. *Law and Policy*. 1999, **21**(3), 283-314. DOI: 10.1111/1467-9930.00074. ISSN 0265-8240. Dostupné také z: <http://doi.wiley.com/10.1111/1467-9930.00074>
- XIANG, Meng. Access to Higher Education of Ethnic Minorities in China. *Canadian Social Science* [online]. 2017, **13**(No. 4), 101-103 [cit. 2018-04-17]. DOI: <http://dx.doi.org/10.3968/9544>. Dostupné z: <http://www.cscanada.net/index.php/css/article/view/9544/pdf>
- ZANG, Xiaowei. *Ethnicity in China: A Critical Introduction*. 1. Cornwall: Polity Press, 2015. ISBN 9780745653617.
- ZHANG, Haiting. The Laws on the Ethnic Minority Autonomous Regions in China: Legal Norms and Practices. *Loyola University Chicago International Law Review*. 2012, **9**(2), 249-264.

Elektronické zdroje

- 2018 最新中国大学排行榜发布：北大第 1 清华第 2. *新浪教育* [online]. 2017 [cit. 2018-04-27]. Dostupné z: <http://edu.sina.com.cn/gaokao/2017-12-25/doc-ifypxrpp3880471.shtml>
- BOVINGDON, Gardner. China's Regional Ethnic Autonomy Law: Does It Protect Minority Rights?. In: *Congressional-Executive Commission on China* [online]. 2011

[cit. 2018-05-17]. Dostupné z: <https://library.uoregon.edu/ec/e-asia/read/ethnic-china.pdf>

Compulsory Education Law of the People's Republic of China. *Administrative Law* [online]. 2006 [cit. 2017-11-02]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383936.htm

Constitution of the People's Republic of China. *The National People's Congress of the People's Republic of China* [online]. [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Constitution/node_2825.htm

Education Law of the People's Republic of China. *Administrative Law* [online]. 1995 [cit. 2017-11-02]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383710.htm

Electric Power Law of the People's Republic of China. *Economic Law* [online]. 1995 [cit. 2017-12-08]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383731.htm

GROOT, Gerry. The Rise and Rise of the United Front Work Department under Xi.

HE, Gang a David G. VICTOR. Experiences and lessons from China's success in providing electricity for all. *Resources, Conservation and Recycling*. 2017, **122**, 335-338.

HOFSTEDE, Geert. What about China?. *The Hofstede Centre* [online]. [cit. 15.2.2017]. Dostupné z: <http://geert-hofstede.com/china.html>

CHAN, Minnie. China's new ethnic affairs commissioner 'has little power'. *South China Morning Post* [online]. South China Morning Post Publishers, 2013 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://www.scmp.com/news/china/article/1194988/chinas-new-ethnic-affairs-commissioner-has-little-power>

China's top paper warns party officials against 'spiritual anesthesia'. *Reuters* [online]. 2017 [cit. 2018-05-09]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-china-congress-religion/chinas-top-paper-warns-party-officials-against-spiritual-anesthesia-idUSKBN1CH06O>

Law of the People's Republic of China on Deputies to the National People's Congress and to the Local People's Congresses at Various Levels. *Constitution and the Related Laws* [online]. 1992 [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383821.htm

Law of the People's Republic of China on Regional National Autonomy [online]. [cit. 2017-09-04]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/government/207138.htm>

Law of the People's Republic of China on Tobacco Monopoly. *Economic Law* [online]. 1991 [cit. 2017-12-02]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383891.htm

Law of the People's Republic of China on Township Enterprises. *Civil and Commercial Laws* [online]. 1996 [cit. 2018-05-05]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/11/content_1383587.htm

Mineral Resources Law of the People's Republic of China. *Economic Law* [online]. 1986 [cit. 2017-12-02]. Dostupné z: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/12/content_1383942.htm

State Ethnic Affairs Commission. *The State Council, The People's Republic of China* [online]. 2014 [cit. 2018-05-17]. Dostupné z: http://english.gov.cn/state_council/2014/08/23/content_281474983035926.htm

WEI, Changhao. Exclusive: Demographics of the 13th NPC (UPDATED). *NPC Observer* [online]. 2018 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <https://npcobserver.com/2018/03/10/exclusive-demographics-of-the-13th-npc/>

WEN, Philip. China strengthens global influence agency in government reshuffle. *Reuters* [online]. 2018 [cit. 2018-05-01]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/china-parliament-influence/china-strengthens-global-influence-agency-in-government-reshuffle-idINKBN1GX189>

ZHANG, Zhihao. More teachers willing to work in rural schools as conditions improve. *China Daily* [online]. 2016 [cit. 2017-11-05]. Dostupné z: http://www.chinadaily.com.cn/china/2016-08/31/content_26659209.htm

中华人民共和国国家统计局. Illiterate Population Aged 15 and Over by Sex and Region. *China Statistical Yearbook* [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2016/indexeh.htm>

中国纪检监察报: 坚守“党员不能信教”的铁规矩. *ChinaNews* [online]. 2015 [cit. 2018-05-09]. Dostupné z: <http://www.chinanews.com/gn/2015/05-24/7297385.shtml>

国家民委. 国家民委工作职责. *中华人民共和国国家民族事务委员会* [online]. 北京, 2010 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://www.seac.gov.cn/col/col11/index.html>
我国民族自治地方. *中华人民共和国中央人民政府* [online]. [cit. 2018-05-17]. Dostupné z: http://www.gov.cn/test/2006-04/04/content_244716.htm

教育部: 中国识字人口使用规范汉字比例超过 95%. *ChinaNews* [online]. 2017 [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://www.chinanews.com/sh/2017/07-18/8280652.shtml>

本部介绍. *中共中央统一战线工作部* [online]. 2010 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://www.zyztb.gov.cn/tzb2010/bbjs/201012/690111.shtml>

校友会 2018 中国民族类大学排行榜, 中央民族大学第一. *中国国校友会网* [online]. 2018 [cit. 2018-04-27]. Dostupné z: http://www.cuaa.net/paihang/news/news.jsp?information_id=134388

民族类大学排名_民族类高校排名_民族类院校排名_2018-2019 年分类型大学排名. *金苹果排行榜* [online]. 2018 [cit. 2018-04-27]. Dostupné z: <http://www.nseac.com/html/259/679993.html>